

J. L. B.

DE A B V S V L I N G V A E

Græcæ, in quibusdam vocibus
quas Latina vsurpat, A D M O-
N I T I O Henrici Stephani.

E I V S D E M T E T R A S T I C H O N .

Qui non Græcus erat, vocitatus barbarus olim:

At quæ Græca prius, barbara facta queror.

Huic Graiùm manes grates agitote libello:

Barbaries eius nanque fugatur ope.

ANNO M. D. LXXIII,

Excudebat Henricus Stephanus.

579

Ob. 6. II. 3438

HENR. STEPHANVS

lectori φιλέλλησι.

DV M QV A E D A M de Latinæ lin-
guæ abusu commétarer, voces non-
nullas à Græcis quidem oriundas, sed à Ro-
manis ciuitate donatas, in earum numero
inueni de quibus agédum mihi erat. Postea
verò quum typographicæ occupationes cur-
sum illius operis interrupissent, cõtigit ne-
scio quomodo vt ἔργον mihi esset quod futu-
rum erat παρέργον. Placuit enim interealoci
de vocum illarum simúlque aliarum qua-
rundam abusu, dum memoriæ hærebant,
aliquid ἀποχεδιάζειν. Quo labore mirum
ni à doctissimis etiam quibusdam viris gra-
tiam ineam, quòd in iis quos patefaciã erro-
ribus nonnulli sint quos à se quoque com-
mitti si quis eorū negauerit, eum suis ipsius
scriptis conuictum dabo, & tanquam suo si-
bi gladio iugulabo. Nec tã mirabor tamen
illud (quoniam hoc potissimum seculo ve-
rũ esse experimur Catullianũ illud, *Omnia
sunt ingrata: nihil fecisse benignè est*) quàm
miror iamnũc, tam politum seculum tam
horridam barbariem in quibusdam voca-
bulis retinuisse. Nã ad superioris seculi ho-
mines quod attinet, nihilo magis in illis ta-
les errores mirari oportet,

*Quàm tumidum guttur miramur in Al-
pibus, aut quàm*

In Meroë crasso maiorē infante mamillā.

Tunc enim cautela regulæ Bartolicæ regna-
bat, *Gracū est, non legitur*. Ideóque vox *pres-
byter* Græciæ originem suam debere nō di-
cebatur, sed eius etymō erat, *prabēs suis iter*.
Siue, vt alii iocosē *παρατυμολογοῦντες* dice-
bant, *bibens præ aliis ter*. Vnde quidam in li-
bello qui Anima fidelis inscribitur, querens
de corruptela morū quæ tūc tēporis erat in
presbyteris, *Ah perit* (inquit) *hodie nobilis
illa interpretatio, Presbyter, quasi Prabens
iter. Et rectius potest interpretari, Bibens præ
aliis ter*. Siquādo verò aliquid Græcismi aut
Græcitatís (vt loquebantur) subodorari po-
terāt, tum verò dignam se etymologiā com-
miniscebantur. vt, *Diabolus, ex Dia, id est
duo: & Bolus, id est morcellus. quòd diabolus
duos morcellos de homine faciat: vnū de cor-
pore, & alterū de anima*. Talia, inquā, nō est
quòd miremur: nisi in mediis tenebris lucē
quæredā esse putemus. Nunc verò postquā
illæ pulsæ fuerūt, mirū est reperiri qui prelu-
cent sibi grāmaticē, & ipsum quoq; vsum,
loquendi magistrū, cōtemnant, & se ὑπὲρ τῆς
ἰσημερίας πηδᾶν nō videāt. Huius autē rei
testis locupletissimus erit hic libellus. Vale.

A D M O N I T I O

D E A B V S V L I N -
G V A E G R A E C A E,
in quibusdã vocabulis quæ
Latina vsurpat.

Autore Henrico Stephano.

*Dè Græcis quibusdam nominibus in quo-
rum genere peccatur. C A P. I.*

SYMBOLVM & *Symbola conferre*, di-
cere solent eorum etiam plerique qui
minimè in ordinem ita cogendi sunt vt in
vulgo numerentur: quum tamè dicendum
sit, *symbolam conferre*, & *symbolas*. Hoc e-
nim fœminino, non illo neutro, vsi compe-
riuntur qui nobis supersunt Latini comici,
Plautus & Terentius, si fides veracibus ex-
emplaribus habeatur. Et meritò certè. huius
enim fœminini hac in significatione fre-
quês est vsus cū aliis scriptoribus Græcis, tū
verò comicis, apud Athenæū: at illius quod
neutrum est, nullus. Eubulus OEdipode,

Mirum est autem, in editionibus typographicis prioribus, vno quidem in loco *symbolam*, at in altero *symbolum* scriptū esse: quum tam paruum sit inter hos interuallum, & de vna eadēmq; re, quinetiam ab vno eodēque sermo habeatur. Quod nō aliunde cōtigisse puto quàm quòd posterior locus meliori sorte quàm prior, quēpiam *Ἐπιδικίου* latuerit, atq; ita audacē vel potius temerarium eius calamum effugerit. Sed alii non itidem talem calamum seu talem manum euaserunt: quorum è numero est hic, in *Curculione*,

Symbolorū collatores apud forū piscatoriū.

Ædem enim editiones quas dixi nobis exhibere vocem *symbolū* pro *symbolam* in illo priore Stichi loco, hīc itidem genitiuum *symbolorum* pro *symbolarum* exhibent. Sed in recentioribus editionibus audacia *Ἐπιδικίου* seu *Ἐπιδικίου* repressa fuit. Felicius certè actum fuit cum quodam Epidici loco, vbi voci *symbolæ* eorum nemo manus attulit:

*Sine meo sumpta paratæ iam sunt scapulis
symbolæ.*

Fortassis autem ideo saluus & incolumis hic locus mansit, quòd non intelligeretur, & huius vocis alia planè hīc quàm in locis illis

videretur esse significatio : quum tamen ad illā omnino alludat poeta, iocosa metaphora (more suo) vtens, & *συβολαίς* vocet τὰς *συμβαλλομένας παληγὰς* : tanquam videlicet verberò ille non vnus sed plurium manibus verbera esset accepturus: sicut *συβολαί* non ab vno sed à pluribus penduntur. Lepidè etiam addit (vt discrimen inter has & illas ostendat) *Sine meo sumptu*. quod non animaduenterunt qui hæc verba nõ sequentibus sed præcedentibus iunxerunt.

Apud Terentium verò serò tandem vox hæc integritati suæ restituta fuit : quum hæc lectio in editionibus plurimis, ex recentioribus quoque, visatur,

--*eho, quid Pamphilus? quid: symbolum
Dedit, cœnauit.*

quum legendum esse constet *symbolam*, ex veterum etiam codicum autoritate, & nominatim Vaticani. Hunc tamē potissimum locum errori originem præbuisse credibile est, quòd hunc comicum multo plures terere solitos fuisse quàm alterum sciamus. Hinc igitur manauit fortassis mendosum illud loquendi genus, *symbolum suum aliquam in rem conferre*. Adeò vt minimè dubium sit quin emendatè loquês doctissimus linguæ Græcæ Budæus, à mendosè loquen-

tibus reprehensus fit, in hoc loco priorum Annotationum in Pandectas: *His Pandectis coagmētandis septem & triginta iurifconsulti symbolas contulerunt: ex quorū verbis Digestorum leges, velut centones, consarcinate sunt.* Equidem vel hic locus *symbolam & symbolas* cum quoque in iis qui producti fuerunt locis legisse testari posse videtur. Non ignoro interim fuisse qui de hoc apud Terentium errore admoniti, *symbolum* de annulo posse intelligi dicerent. Et sane malam causam melius quàm ita defendi non posse existimo, idque propter locum quendam Eunuchi: & quòd *symbolum* peculiariter etiam dictum de annulo fuisse ex Plinio didicerimus. Sed Plauti locus cuius tergiuersationi occurrit: & ipsum quoq; Donatū in altera significatione accepisse (quæ & conuenit loco, & statim lectori in mentem venit) in sequentibus docebo.

Auos tamen nostros ad hunc scopulum offendisse minus mirum est, quàm esse nūc quoque multos qui ad eum offédant. Multo etiam magis mirandum est, Lexici illius quod meum Thesaurum Græcæ linguæ proximè præcessit, autoritate (si qua modò esse debet vel potest innumerabilium propè mendaciorum conuicti Lexici autoritas)

errorem illum confirmari. In eo enim scriptum est; *σύμβολον* vel *συμβολήν*, itidemque Latinè *symbolum* vel *symbolam*, esse collectam, *συναγωγήν*, siue collectitiam cœnam. At in paucis hisce verbis multipliciter mentitur quicumque est illius libri autor. Primum enim falsum est, Græcè *σύμβολον*, falsum est item Latinè *symbolum* eundem usum habere quem *συμβολήν* & *symbolam*. Deinde etiamsi hoc illi concederetur, cui persuaderet, aut unde probaret, pro ipsa etiã cœna collatitia accipi *συμβολήν*, vel *symbolam*? Scilicet τὸ ἀπὸ συμβολῶν δεῖπνον, huic Lexico fidem habentes, vocare poterimus *συμβολήν*. Verùm ut de nomine *σύμβολον* pergam dicere, quum meum Thesaurum excuderem, omnes quos vel memoria mihi suggererat, vel in eius subsidium repositos habebam locos, excussi, nec ullum tamen eius significationis εἰδὲ ὄναρ exemplū inveni. At in illo præclaro Lexico ea confirmatur loco Terentii, *-symbolum Dedit, cœnavit.* quum *symbolam* eum ibi scripissē, veteres codices testentur, uti dixi. Additur verò & alius eiusdem poetæ locus in Eunuchis,

*Heri aliquot adolescētuli coimus in Piræo,
In hunc diem ut de symbolis essemus.*

Sed quomodo obsecro, fidem hic locus fa-

cere potest, quum *symbolis* non minus à *symbola* quàm à *symbolum* esse possit? Ad Plautinum autem locū quod attinet (quem & ipsum attuli) nihil minus credendum est quàm poetam illum, postquā dixisset *symbolum*, statim eandem vocem in alio genere repetiuisse, dicentē *symbolam*: sed potius miraculo quodam factū esse ut vox quæ temerarii cuiuspiam correctoris oculos non fugisset in præcedentibus, eos fugeret in iis quæ sequebantur, & quidem minimo intervallo. Superest Auli Gellii siue Agellii locus, qui tanquam firmissimum causæ præsidium, ibi affertur. Is enim libri sexti caput decimum tertium his verbis claudit, *Talia apud Taurum symbola, & alia, quæ erant secundarū mensarū, ut ipse dicere solitus erat, ζαήματα*. Sed quod firmissimum præsidium prima frōte videri potest, valde infirmum esse apertè ostendam. Primum enim facilè *symbola* in *symbola* deprauari potuisse, sicut apud Plautum & Terētium, nemo negauerit: deinde *talia* posse retineri, etiam si *symbola* legamus, obscurum non est: faciam certè ut obscurum non sit. Illius enim capitis hoc est initium, *Facilitatum obseruatūmqæ hoc Athenis est ab iis qui erant philosopho Tauro iunctiores. Quum domū suam*

nos vocaret, ne omnino, ut dicitur, immunes
ἔ ἀσύμβολοι veniremus, coniectabamus ad
cænulam non cupedias ciborum, sed argutias
quæstionũ. Et paucissimis verbis interiectis,
Quærebantur autem nec graua nec verenda,
sed ἐνθυμήματα quædam lepida ἔ minuta,
ἔ florentem vino animum laceffentia.
 Postquam autem horum exempla proposuit, tandem verbis illis caput claudit, *Talia*
apud Taurum &c. Hæc enim quum ita sint, non video quomodo quis negare queat *talia* referri posse vel potius debere ad illa quæ quærebantur, ἐνθυμήματα etiam ab eo appellata. ut nimirum per appositionem (ut loquuntur grammatici) dicat, *talia*, fuisse *symbolas*, id est cõferri solita fuisse tanquam *symbolas*, siue *symbolarũ* loco. Atq; ita nec *talia symbola*, nec *tales symbola* scribi necesse fuit. Sed credibile est audacem alioqui librarium, ad mutãdum *symbola* in *symbola*, audaciorem etiam à præcedente voce *talia* fuisse redditum. Cæterum obseruatione obiter dignũ est in illo Gellii loco verbũ *coniectabamus*: quo vsus est potius quàm verbo conferebamus, ut quasi natiuam vim τοῦ συμβάλλειν, vnde est ortum συμβολή, ante oculos poneret. Illo autem vocabulo composito *asymboli* vitur post Teren-

tium Phormione,

*Téne asymbolum venire unctum atque
lautum è balneis?*

Vbi Donatus hoc nomé inter parasitos confictum atque compositum esse tradit. Et *asymbolum venire*, contrarium ei esse quod legitur in Andria, *symbolam dedit, cœnavit*. Nam exéplaribus quæ *symbolum* & hîc scribunt, fidem planè derogādam aio. Nec mirum est sanè si, qui manus Terentio afferre aûsi sunt ad corrumpendam hanc vocem, eius expositori nō pepercerint. Hoc saltem cōstat, eum illud vocabulum (vtroucnque modo legatur) de annulo non intelligere: quippe qui locum vnū alteri opponat. Alioqui enim dicendum esset *asymbolum* vicissim ab illo intelligi eum qui annulum non dedisset. Iam verò & aliud argumentum ex eius verbis duci posse videtur. Nam si verū est quod ait, ἀσύμβολος esse vocabulum à parasitis fictum (vt paulo pòst *cœna dubia* parasiticum verbum esse dicit) rationi cōsentaneū est vt ex vocabulo συμβολή, ad eādem rem pertinente, sed inuiso parasitorum auribus (vtpote propriè & peculiariter significante pecuniam quæ confertur in cœnam: quum alioqui suapte natura collationē simpliciter sonet) factum esse censeatur: non

autem ex *σύμβολον* : quod etiã si alicubi hanc significationem habere cõperiretur, at minimè propriam eã habere dici posset. Quòd si etiam verum non esset quod Donatus de illo nomine scribit, nimirum à parasitis fuisse excogitatum, saltem in eo quòd illis hoc attribuit, ostēdit se ex nomine *συμβολή*, non ex *σύμβολον*, compositum existimare: propter eam quam attuli rationem.

Vt autē inueteratū esse hunc de voce *symbolum* errorem existimem, facit quod apud diuū Augustinū legitur, de symbolo Christianæ fidei (quod & Apostolicū symbolum vocatur) posse hīc collationem ea voce intelligi. *Symbolū* (inquit) *cõprehensio est fidei nostræ atq; perfectio, simplex, breue, plenum: ut simplicitas consulat audientium rusticitati, breuitas memoriæ, plenitudo doctrinæ. Quod enim Græcè symbolum dicitur, Latinè collatio nominatur. Collatio ideo, quia collata in unum totius catholicæ legis fides, symboli colligitur breuitate.*

Fortasse tamē diuus Augustinus (licet eum & alibi obseruauerim non satis exactè quædam ad Græcā linguam pertinentia tradere) dū hæc scriberet, nō ita memoria fuit lapsus ut non recordaretur *συμβολήν*, nō *σύμβολον*, Græcis esse quod Latinis est collatio: sed

eos qui nomē huic cōprehēſioni impoſue-
 rāt, voce *σύμβολον* pro altera *συμβολή* abuſos
 eſſe credidit. Verūm aliter ſe res habet, quā
 alia in prōptu ſit huius appellationis ratio,
 tribuendo voci *σύμβολον* non aliam quā
 ſuam & vulgarem ſignificationem: ſi nimi-
 rum *σύμβολον* vocatū fuiſſe dicamus quòd
 ſit Chriſtianæ fidei velut teſſera, ſiue teſſera
 qua veri Chriſti milites internofci queant.
 Fateor tamen me aliquando alteram illam
 huius appellationis rationem magis pro-
 baſſe, dum eā vocabulo *σύμβολον*, ſeu ſigni-
 ficationi huius vocabuli, vim afferre non
 conſiderarē. Ceterūm ne ego dum hīc ſum
 nimium *μακροσύμβολος* (alio quidem cer-
 tē modo quā ut Attici *μακρὰς συμβολὰς*
 appellare ſoliti erant) cogar ad pleraque alia
 quæ tractanda ſunt, accedere *ἀσύμβολος*, vt-
 pote cōſumptis in hac quæſtione horis quæ
 aliis impertiendæ erant: ita hunc ſermonem
 claudam vt iſtud ſaltem eripi mihi non poſ-
 ſe dicam, vocem *σύμβολον* pro *συμβολή* fuiſſe
 Græcis incognitam, ideóque hac in ſignifi-
 catione aut eſſe barbaram, aut certē licenter
 & nō ſine abuſu in Latinum ſermonē fuiſſe
 receptam, ſi quidem apud vllum clāſſicum
 ſcriptorem veterum quoque exemplarium
 autoritate cōmprobata reperiatur.

GENVS fœmininũ viciffim pro neutro vſurpat vulgus (vulgo enim peculiaris eſt hic error , multo præcedente craſſior & putidior, vt ita dicam) quum *Bibliã* & *Chronicam* vocat, quæ nomine *Bibliorũ* & *Chronicorum*, βιβλίωv & χρονικῶv, appellari debent: ſimul nimirum ſingulari numero pro plurali vtens vel potius abutens. Ideoque huius erroris mentio facienda iterũ erit vbi de NUMERI abuſu agetur.

AT GENERE fœminino pro mafculino non vulgus tantũ, ſed & ii qui vulgus contemnunt, abutuntur in voce *Pandectæ*: quaſi verò πανδέκται non habeat nominatiuum ſingularem πανδέκτης. quod nihilo magis fœminini generis eſſe poteſt quàm Θεοδέκτης & Πολυδέκτης eſſe poſſunt mulierum nomina : & quaſi vt δέκται eſt mafculinum, δέκταιαι fœmininum, ita etiam πανδέκται non ſit mafculinum, at fœmininum aliud eſſe nõ poſſit quàm πανδέκταιαι: quaſi denique tituli illius ſplendor vel ipſi grammatice oculos præſtringere debeat. Magnũ equidem certamen ingredi me ſcio, ſed ex quo tamen non niſi victorem diſceſſurum ſpero. Ac primũ, quum iuriſconſultos habeam aduerſarios, pro fœminino Pãdec-tarum genere, tanquã pro aris & focus pugna-

turos, primus & maximus impetus ab illa eorū regula timēdus mihi est, Cōmunis error facit ius. Sed impetus ille à me facillè sustinebitur: præsertim quum multos sponte manus mihi duros & ad castra mea trāsituos sciam, vel ipso sui tam diuturni erroris pudore statim victos. Et tamē celeberrima illa editio quæ Florētia prodiit, Pādectas & ipsa fœmininas facit. Epistolæ enim ad lectores editioni illi præfixæ, hoc est initiū, *Cum vetustissimo Florentinarum Pandectarum codice nullum omnino alium integritate ac fide comparandum esse, iam omnibus est persuasissimum. Quid? Florentinorum Pandectarum dici debuit? Ita dicendum tunc fuit, & nunc quoque dicendum itidem est Pandectæ Florētini, nō Florētinae. Nisi fortè quandam sibi peculiarem grammaticè habere se iactent iurisconsulti, quam sequi ab Imperatoria maiestate iubeantur. Primum enim illud quod dixi, negare non possunt, πανδέκται habere nominatiuū singularem πανδέκτης, quod eiusdē generis esse necesse est, cuius sunt Θεοδέκτης & Πολυδέκτης. Deinde, respondere nō possunt, vocē illam, transeuntem è singulari ad pluralem, simul etiam è genere masculino ad fœmininum trāsire. Postremò, vbi locum illis protulerō*

in quo πανδέκταις scriptum est masculino genere, quanuis alium ibi usum habeat, eò confugere non poterunt ut dicant vnà cum significatione genus mutare. Manéte enim eadem terminatione, maneat idem genus oportet. Is autem locus quem dixi est Synesii, vbi scribit, Ἰπισολῶ δὲ πρὸς αὐτὸν Ἰπισεῖναι καὶ τοὶ προθυμηθεῖς κατεναρήκασαι, ἵνα μὴ εὐθύνας ὑπόσχωτοῖς πανδέκταις τοῖς δόκτοσμιλεύσοσι τὰ συγγράμματα. Vbi Budæus πανδέκταις vocari suspicatur eos qui interciperébāt literas, deinde adulterabāt. Ego verò aliquid præterea sub hac voce latere ibi crediderim. Sed ne ab altera huius nominis significatione longius discedam, vidédum est an in ea quoque masculinum esse, idoneo quopiam testimonio probari possit: si tamé res tam clara támque testata vllò insuper testimonio eget: id est, si soli facibus admotis est opus. Perinde tamen ac si eget, quæramus. Aulus Gellius certè, siue Agellius, supeditare posse videtur, lib. 13, cap. 9, in ipso principio, *Tullius Tiro, M. Ciceronis alūnus & libertus, adiutórque in literis studiorum eius fuit. Is libros complures de usu atque ratione linguæ Latinæ, itē de variis atque promiscuis questionibus cōposuit. In iis esse præcipui videntur quos Græco titulo πανδέκταις*

libros inscripsit, tanquam omne rerum atque doctrinarum genus continentes. Idem alibi, Sunt qui libros suos, πανδέκτας, id est omniū receptacula, inscripserunt. Quid? in illo prior loco, nōne πανδέκτας libros dicit tanquam adiectiuū substantiuo iungens? Quod quum ita sit, qui πανδέκτας fœmininū esse dicere perget, is eadem opera & libros fœmininum esse contendat.

Erunt autē fortassis & qui me quæstione illa adoriētur, si πανδέκτας sit adiectiuū masculinū, quod substantiuū extrinsecus assumi, siue (vt grammaticè in rebus grāmaticis loquar) subaudiri debeat. At ego, etiam si nullum nec à me nec ab alio inueniri posset quod ei aptè iungeretur, non propterea minus iis quæ dico, id est simplici & aperte veritati, credendum & acquiescendum esse dicerem: sed ne hīc quidem mihi defuturum spero quod ita respondeam vt sibi à me satisfactum esse dicere debeant. Quum enim videamus veteres sæpenumero libros suos appellasse λόγους, quidni πανδέκτας λόγους eos dixisse verisimile fuerit? Nam quum βίβλους fœmininum esse cōstet, si quis πανδέκτας βίβλους dixisset, alterutro præter linguæ Græcæ cōsuetudinem vsus esset: nimirū vel hoc in masculino genere, pro fœmi-

nino: vel illo, in fœminino, pro masculino.

Sed iã plerofque manus rationibus meis dantes videre mihi videor, & terminationis vocum linguæ Latinæ fimilitudine in errorem fe quoque impulsos fuiffè fatentes. Nec defuturos tamẽ puto quorũ contrà aures ab his verbis *Pandectæ Florētini*, fic abhorreāt, propter insolentiã, vt Aristophanicum illud dicturi fint, ἡμᾶς οὐ πείσεις, & δὲ ἡ πείσις.

AD PARAGRAPHVM vêturus erã à Pandectis, quòd iurifconfulti vt Pandectis fœmininum genus pro masculino tribuūt, ita viciffim *parapho* mafculinum dent pro fœminino: & ita facili permutatione vtrique nomini quod fuum eft reddere poffint. Quauis enim ᾠδάγραφος Græcis vtrunque genus admittat, quum tamen hac voce abfque adiectione vtebantur, non dubium eft quin τὴν ᾠδάγραφον, non τὸν παράγραφον dicerent: vt pote γραμμὴν ſubaudiẽtes. Sed quum iidem iurifconfulti nomen illud ᾠδάγραφος de poffeffione ſignificationis auitẽ deiicere non dubitarint, non mirum eft ſi etiam genus ei fuum mutare auſi fuerint.

CHIROGRAPHVS in mentem mihi venit, dum *paraphi* mentionem facerem. Sunt enim qui *Chirographus* dicant, in genere

genere itidem errantes, sed simul etiam in terminatione. *Chirographum* enim rectè dici, non item *chirographus*, existimo: ut Græcè τὸ χειρόγραφον, nō item ὁ χειρόγραφος, dici solet. Ad me quidem certè quod attinet, nihilo magis *chirographus* dixerim, quàm Autographus & Antigraphus, pro Autographum & Antigraphum: αὐτόγραφον & ἀντίγραφον. Loquor autem de illa *chirographi* significatione qua ponitur pro eo quod recentiores Græci ἰδιόγραφον etiam vocauerunt. Alioqui voce χειρόγραφος, tanquā adiectiua, & in masculino & in fœminino genere vti possumus: veluti si librum χειρόγραφον, vel epistolam χειρόγραφον dicere libeat. Scio tamen illi etiam voci *chirographus* pro *chirographum* positæ quosdam auctoritatem attribuere conatos esse ex nonnullis scriptorum veterum locis. Sed unico Fabii loco (quod sciam) niti possunt. Verùm infirmo eos niti præsidio existimo; eamque scripturam esse eiusmodi quæ à Fabio non agnosceretur: atque adeo, quæ ne ab emendatioribus quidem exemplaribus eius librorum (siquis ea cōsulat) agnoscat. Existimo autem, ἐντελές quidem esse, χειρόγραφον γράμμα: at χειρόγραφον dici ἐλλειπτικῶς, breuitatis gratia. Chirographon tamen

b.i.

peculiariter etiã de ipsa (vt vulgò loquimur) signatura dixisse veteres quoque videntur.

Sed quid si opponat mihi quispiam *Syngraphus*, quod apud Plautum legitur? Primum certè an Plautini loci scriptura omni suspicione careat videndum est: deinde fieri potest vt ipsemet Plautus, qui *Syngraphus* pro *Syngrapha* dixit (si modò pro confesso id habendum est) nò itidem *Chirographus* pro *Chirographum* dicturus fuerit. quanuis aliam quandam vocem masculino itidem genere efferri ab eo videamus, quæ neutro efferenda fuisset: quum videlicet *symbolum* masculino genere dicit: si tamen non mentiuntur exemplaria. hoc enim semper excipio. Sed etiam si de fide exemplarium in omnibus hisce locis constaret, respõderi posset illa dici *δέχαινώς*: sicut in plerisque vocibus non solùm quæ à Græcis ortæ sunt (veluti quum *schema*, *schœma*, dictum fuit) sed & aliis non idè genus priscis Latinis placuisse quod eorum posteris videmus. Quod certè non patrocinator iis qui inconsideratè & per ignoratiam nomine aliquo in alio genere quàm suo vtuntur: præfertim quum vnà cum genere terminatio quoque mutatur: vt qui *Canister* pro *Canistrum* dixerunt.

D I A M E T R V M in eorum nominum

ponere numero possumus, quibus circa genus fit iniuria: id est, quibus aliud quàm suū genus tribuitur, nimirum masculinum pro foeminino. Quòd si qui foemininū esse scientes illud nomen, dicere tamen *Diameter* licere sibi putauerunt, magis etiam reprehendendi sunt quàm qui masculinum esse crediderunt. Quis enim terminationē illam in *er* à foeminino genere alienam esse non videt? Quum autem in nominatio *Diameter* dici possit, nō minus libenter tamē terminatione Græca *Diametros* dixerim. Natus autem est hic circa genus istius nominis error, vnde & alii nonnulli, nimirum ex eo quòd ignoraretur esse adiectiuum, cum quo substantiuum foemininum apud Græcos subaudiretur. Dicitur enim ἡ διάμετρος γραμμῆ pleno sermone, & breuitatis gratia διάμετρος.

COMETAE & Planetæ superioribus nominibus addere possumus, in quibus nimirū circa genus à nonnullis peccatur. Duo autem hîc in errorem impellunt, nimirum & terminatio, & substantiuum stellæ, quod cum illis, tanquàm foemininis, genere cōuenire existimatur: quum Græca vox ἀστέρες, qua stellæ significantur, sit masculina: & dicatur ἀστέρες κομήται, & πλανήται: in singulari, ἀστὴρ
b. ii.

κομήτης & πλανήτης. Quinetiam quod ad terminationem attinet, non dubiū est quin rectius *Cometes* & *Planetes* quàm *Cometa* & *Planeta* dicatur.

De Græcis quibusdam nominibus in quorum declinatione peccatur. CAP. II.

IN DECLINATIONE nominū quæ ex Græcis sumpta Latini vsurpant, peccari etiam videmus, simulque in terminatione. Peccant (vt primum locum ei dem exemplo quod primum memoriæ meæ se offert) qui *Hebdomadam* dicunt quam *Hebdomadem* vocare deberēt. Græcis enim est ἑβδομάς, ἑβδομάδος: vnde fit *Hebdomas*, *hebdomadis*, non *Hebdomada*, *hebdomadæ*. Declinatione abutuntur & qui *Symbola*, *symbola*, pro *Symbolum*, *symboli*, dicunt. Primam enim declinationē pro secunda vsurpant. Eodémque peccant modo & qui *Biblia*, *biblia*, qui *Chronica*, *chronicæ*, pro *Biblia*, *bibliorum*, & *Chronica*, *chronicorum*, dicunt. Sed de illo priore satis supérque dictum fuit initio huius libelli, quum de nominibus dissererem in quorum genere erratur: quòd hic error illi sit annexus. Ad po-

steriora autem duo quod attinet, ita eorum mentionem ibidem feci, vt quædam in caput quo de abusu numeri agetur, referuarẽ.

IN PROPRIIS nominibus, quæ ex Græcis sumpta Latini vsurpant, non minus erratur circa declinationem. Cuiusmodi error omnia quæ adhuc vidi Martialis exemplaria occupauit. Quum enim ab illo puella quædam vocetur *Erotion*, lib. 5, epigr. 38, in hoc scazôte, *Adhuc recenti tepet Erotion busto*, & declinetur *Erotion, Erotij*, vt Glyceriô, Glycerii. Gnathæion; Gnathæni: contrà *Erotion, Erotionis*, seu *Erotiontis*, declinarunt & qui scholia in hunc poetã ediderunt, & quotquot suis eum typis excuderunt: quũ hunc titulum illi epigrammati præfixerunt, *De Erotione puella*, vel, *Erotionte*. Atq; hoc vt ab exactiore quapiã grãmatica profectũ amplexata est Antuerpiana editio, quæ non ita pridem prodiit, ad vetustiorũ codicum fidem diligenter emendata, vt quidem titulus promittit, & scholiis in margine illustrata. Atqui si *Erotion, Erotionis*, vel *Erotiontis*, declinare licet, eadem opera *Glycerion, Glycerionis*, siue *Glyceriontis*, itidẽmque *Gnathæion, Gnathæionis*, siue *Gnathæiontis*, declinare poterimus. Sedenim hoc omnino esset fœminã in marẽ transformare: quum

non muliebrum sed virilium nominū esse talis declinatio solet: in. ο ν ι s tamen potius quàm ο ν τ ι s. vt Parmenion, Parmenionis: Philistion, Philistionis: Hephæstion, Hephæstionis. Atque adeo non deest apud historicos qui Erotion vocetur sicut & qui Eros appelletur. Atque ex hoc factū est illud per ὑποκορισμὸν: sicut Philistiō ex Philistus, Parmenion ex Parmeno, Hephæstion ex Hephæstus. Eodēque & illa fœminina modo sunt ὑποκορισμῶ. Nam Glyceriō ex Glycera, Gnathæniō ex Gnathæna, sic Leontion ex Leæna, Nannion ex Nαννω, ὑποκορισμῶς deduci videmus. Sic tamen vt quædam etiam inueniri fatear deducta per diminutionē ex nominibus quorum aut rarus aut nullus etiam fortassis est vsus: vt Stephanium, Phronesium, Pinaciū, apud Plautum: apud Terentium Phormione Phanium. Hoc tamen fortassis à φανὼ deductū videri queat, sicut Νάννιον à Ναννώ. At Pinacium præcedit quidem vox Pinax, sed quæ masculini sit generis, ideóque ad muliebre nomen accommodari nō possit: nisi ex nomine masculino Πίναξ ita transire ad fœmininum dicamus, vt Ἐφῶιον ex Ἐφῶς. Apud eundem comicum Terentium meretricula quædam modò Philotion ὑπο-

κορητικῶς, modò extra ὑποκορισμὸν Philo-
tis appellatur, in Hęcyra,

*Sed videóne ego Philotion? unde hac ad-
uenit?*

Philotis salue multum.

Paucis versibus interiectis,

*AEdepol te desiderium Athenarum arbitror
Philotion cepisse sapere, & te tuum
Consilium contempsisse.*

Scribendo autem Philotis, transit nomen
appellatiuum in proprium: simulque hæc
scriptura recipiendo ὑποκορισμῶς apta est.
Alioqui enim Φιλότης vel ὠφιλότης Græ-
cis est vsitatum, quum blandè quempiam
compellare volunt (non secus ac quum di-
cunt ὠφίλη κεφαλή) Cuius vsus exempla
meus Thesaurus Græcæ linguæ suppedita-
bit. Quòd autem sine discrimine modò
Philotis, modò Philotion dicit, argumento
est ὑποκορισμὸν in his nominibus esse ter-
minatione tenus, aut saltem, magis termi-
natione quàm significatione. Vnde etiã fa-
ctum est fortassis vt Græci huiusmodi dimi-
nutiuis accentum cum non darent quem
diminutæ voces postulant: (ideóque suprâ
Νάννιον non Ναννίον scripsi) nihilo magis
quàm appellatiuis nominib⁹ ἰχθιον, & ἔριον,
& αὐλίον: & quibusdam aliis, quanuis sint
b. iiii.

diminutæ. Donatus autem licentiæ hoc imputat, quòd compellatio ita mutetur. Scribit enim, *Vide licentiam. suprâ Philotion, hîc Philotis dixit.* Apud Aristophanem certè videmus ex $\phi\epsilon\delta\iota\pi\pi\acute{\iota}\delta\eta$ statim transiri ad $\phi\epsilon\delta\iota\omega\pi\acute{\iota}\delta\iota\omicron\nu$, itidémque ex $\Sigma\acute{\omega}\kappa\rho\alpha\tau\epsilon\varsigma$ ad $\Sigma\omega\kappa\rho\alpha\tau\acute{\iota}\delta\iota\omicron\nu$, sed ita vt diminutiũ addat quasdam blanditias: in Nubibus,

ΣΤΡ. $\phi\epsilon\delta\iota\pi\pi\acute{\iota}\delta\eta$, $\phi\epsilon\delta\iota\pi\pi\acute{\iota}\delta\iota\omicron\nu$. ΦΕΙΔ. Τί
ὦ πάτερ; Ibidem,

ΣΤΡ. Ὡ $\Sigma\acute{\omega}\kappa\rho\alpha\tau\epsilon\varsigma$, ὦ $\Sigma\omega\kappa\rho\alpha\tau\acute{\iota}\delta\iota\omicron\nu$.

Itidémq; $\pi\omega\phi$ Philotis si statim subiūgeretur Philotion, idem, vt opinor, dici posset. Et sanè in nominibus virorum diminutio nõ ita otiosa est, vt in muliebribus plerunque. Quòd si quis roget cur nihilo magis illa accentum diminutioni conuenientè habeant quàm hæc, in prõptu ratio est, quòd $\xi\phi\acute{\iota}\delta\iota\omicron\nu$, licet diminutiuum sit, quemadmodum & $\epsilon\iota\epsilon\lambda\acute{\iota}\omicron\nu$, non tamè itidem sit paroxytonũ.

Verũm vt omissis hisce quæstionum salebris, ad puellam Erotion reuertar, idem nomen apud Plautum quoque extat in Menæchmis, eoque appellatur ibi quædã meretrix. Ibidem datiuus, *Erotio*, non *Erotioni*, aut *Erotionti*.

-atque huic amicæ detulisti Erotio.

Et genitiuus datiuo respõdens fuerit *Erotij*,

nō *Erotionis*, aut *Erotiōtis*. Sed *Erotiū* (dicēt fortasse qui suo tam crasso errori patrocinari volent) non *Erotion*, apud Plautum scriptum est. Hoc fateor: sed siue terminatione Græca, siue Latina vtaris, eadem manet declinatio. Sic certè & alia apud eundem comicum syllaba v m potius quàm o n finiuntur: & apud Terētium itidem Glycerium potius quàm Glycerion, & Phanium quàm Phanion: licet apud eundem Philotion nō Philotium habeāt illa ipsa exemplaria quæ Glycerium & Phanium habent. Ecquod verò tam crasso errori patrocinium inueniri potest? Primùm, si dicant se ex isto versu, *Adhuc recenti tepet Erotion busto*, colligere non potuisse; an per o, an per ω scriberetur: at ex hoc altero colligere potuerunt,

Pallida nec nigras horrescat Erotion umbras.

Et ex quodam alio, vbi itidem tres postremæ huius nominis syllabę dactylū efficiūt: quum tamen eundem ibi quoque in declinatione errorē admiserint. Deinde quum de puella loqui viderent, quomodo declinationem eius nomini accōmodare volebant, quam virorum nominibus peculiarem esse ne pueri quidam ignorant? Nec verò tā multa de hoc errore verba fecissem,

(interim tamen de diminutiuis non inutilia lectori, vt spero, futura differens) nisi recentes quoque Martialis editiones, splendidissimis alioqui titulis ornatas, eodem fœdatis esse viderem.

DECLINATIO imparisyllaba tribuitur nomini cui parisyllaba conuenit, in præcedenti exēplo (vt cætera quæ circa illud idem peccantur omittam) at in eo quod nunc proponam, parisyllaba contrà eidatur cui imparisyllaba dāda erat. Quidam enim nomini *Bias* genitiuum dedit non *Biantis*, sed *Bia*. *Ausonius* (inquit) in *Bia* sententiis. At si redeat *Ausonius*, neget se *Bia* sententiis scripsisse. *Crassus* certè simulque grauis hic quoque est error, & qui si cum proximè præcedente conferatur, vix sciri possit vter alteri præponderet.

Nec minore errore *Italus* quidam poeta *Adoni* in dandi casu protulit ἰσοσυλλάβως, pro *Adonidi* ἀἰσοσυλλάβως: in hoc suo versu,

*Dum Venus extincto flens oscula figit
Adoni.*

Sic & in gignendi casu, *Adonis* pro *Adonidis* proferre non dubitasset: quippe qui eodem modo *Ianthis* pro *Ianthidis* in hoc suo versu dixerit,

Lux mea luce meæ caræ depēdet Ianthis.

Fortasse tamen tolerabilior genitiuus hic quàm ille datiuus iudicetur: sed ego ne hoc quidem vti velim.

Idem erroris genus cōmittitur & in ablatiuo. vt *De Adoni*, *De Ianthi*: pro *De Adonide*, *De Ianthide*. Sic Erasmus, *De clemati Aegyptia*, pro *De clematide Aegyptia*.

Vereor autem ne peccare dicendi sint (& quidem planè contrario modo) ii quoque qui *Adonidem*, *Paridē*, *Daphnidem*, *Alexidem*, *Theognidem*, *Hyagnidem*, *Eupolidem*, (vt cætera id genus omittam) dicunt, non autem *Adonin*, *Parin*, *Daphnin*, *Alexin*, *Theognin*, *Hyagnin*, *Eupolin*. Sed vereor vicissim ne, si reprehendendos dixerim qui his accusatiuis vtuntur, nonnulli ex doctioribus quoq; in me insurgāt: ideóque meam de hac re sententiam suspendam, & eos mecum ad hanc grammaticā disquisitionem vocabo. Sed ita suspendam, vt interim multo tutius esse affirmem, *Adonin*, *Parin*, & cætera itidem ἰσοουλλάως efferre. Annon verò mirum hoc est, si quis *Phalaridem* dixerit, nouus hic & insolens multorum auribus sonus accidet: ab accusatiuo autem *Paridem* tantum abest vt abhòrreant, vt si quis rectè dici neget, non solùm noua sed stulta

etiam fortassis hæc reprehensio eorum iudicio futura sit. Quid? annō genitiuus est Paridis? dicent. Fateor: sed & Phalaridis genitiuus est nominis Phalaris: & tamen Phalaridē respuere videtur aures. Sic & reliquorū quæ dixi genitiui in DIS desinunt, vix tamē (ac ne vix quidē fortassis) eorū accusatiuū in DEM reperias apud vllū ex iis scriptoribus, quorum testimonium ἀξιόπιστον habendum est. Age verò (addēt iidem) quum Ἀδώνιδα, Πάριδα, Δάφνιδα, Ἀλέξιδα, Θύρσιδα, Θεόγνιδα, Ἰάγνιδα, Εὐπόλιδα, Στρατίδα, Τοξάριδα, Βυσίριδα, Ὀσίριδα dicant Græci, quidni Latina terminatione hæc ipsa nomina vestientes, Adonidē, Paridē, Daphnidem, Alexidem, Thyrsidem, Theognidem, Hyagnidem, Eupolidem, Stratidem, Toxaridem, Busridem, Osiridem dicemus? Sed quicumq; hoc obiicient, sciāt se τὸ ζητούμενον ἀρπάξεν. Nam hoc quoque in dubium voco, an rectè Græci grammatici illos accusatiuos libris suis intulerint: quibus certè & accusatiuum Φαλάριδα, & quemuis alium id genus addi necesse erit. Potius certè accusatiuo parisyllabo contenti esse debebant, Ἀδωνιν, Πάριν, Δάφνιν, &c. Nā Ἀδωνιν quidem & Πάριν, passim, Ἀδώνιδα autem & Πάριδα, non item me legere memini.

quanuis Palladas Πάειδας Anthologiæ
 Epigr. lib. 2, dixerit. Ac quum hoc saltem fa-
 tendum sit, accusatiui parisyllabi in *iv*, certio-
 ré esse vsum quàm alterius, miror quosdã
 grammaticos non huic sed alteri priorem
 locũ dedisse: dicentes, Ἀδώνιδᾶ, vel Ἀδωνίῃ:
 & Πάειδα, vel Πάειν. Equidem sicut apud
 Græcos tam poetas quàm solutæ orationis
 scriptores, ita & apud Latinos sæpe occurrit
 accusatiuus Parin: alter autem nisi oculos
 meos ad hunc vsque diem fugerit, nunc cer-
 tè memoriam meam fugit. Ideoque parum
 me mouet quidam locus epistolæ ad Octa-
 uium, quæ Ciceroni olim adscripta falsò
 fuit. nõ solùm enim dubia est eius qui eam
 scripsit autoritas (quum illa declamatorium
 quiddam habeat) sed ne de fide quidem ex-
 emplarium constat. Pluralem autem illum
 accusatiuum, quem Anthologiæ epigr. lib. 2,
 extare dixi, si grammatici arripiant, vt eum
 mihi opponant: primùm respondebo id
 esse, aduersarium ipsum iudicem constitue-
 re. Constat enim Palladam esse ex illorum
 numero aduersus quos hæc suscepta est dis-
 putatio: id est, esse grammaticum. Deinde
 quæri potest an aliter in plurali dici potuerit
 quàm Πάειδας. quòd si etiã dici aliter po-
 tuerit, videndum an eiusmodi sono qui tam

bene verſum impleret.

Et quoniam in lubrico me verſari loco non ignoro, ne ipſemet labar, in eo quòd talem de aliorum lapſu opinionem conceperim : non negabo poſſe illius accuſatiui exemplum alicubi inueniri, licet (vt à me paulo antè dictum eſt) vel oculos meos adhuc fugerit, vel certè memoriam nunc fugiat. Eo tamen uſque progrediar, vt dicam multo tutius & certius eſſe accuſatiuis, Ἀδωνιν, Δάφνιν, Παρίν, cæteriſque itidem vti, quàm Ἀδωνίδα, Δάφνίδα, Πάριδα dicere.

Quòd ſi quis me roget cur accuſatiuus iſte in ΙΔΑ in uſu non fuerit, aut certè multo minus, quum tamen analogiæ conſentaneus eſſe videatur: poſſim quidem hęc quæſtionem, vt quam minimè ſoluere cogar, procul reiicere: poſſim etiam eam nec reiicendo, nec ſoluendo omnino, dicere Atticis itidem terminationem in ΔΑ minus plauiſſe, quum Οιδίπωω maluerunt quàm Οιδίποδα dicere, vt quidã tradunt: ſed quod lectori magis ſatisfaciat, afferre poſſe mihi videor. Suspicio enim alteram illam terminationem in ΙΔΑ Græcos fœmininis nominibus propriis integram maluiſſe relinquere, dicentes, Θέπδα, Δώριδα, Φύλλιδα, Ἀμαρύλλιδα, Φιλάνιδα, Θαίδα: ſicut & apud

Maronem Phyllida & Amaryllida nomina mulierū esse videmus: & Latinè Phyllidem quoq; & Amaryllidē dici posse, sicut Thetidem, Doridem, Philexidem, certissimū est. Neque tamen alteram terminationē à quibusdā quæ sunt huius ordinis exclusā fuisse dico: quum $\Theta\acute{\epsilon}\tau\upsilon$ frequēter, apud poetas præsertim, occurrat: & Ἰσν magno in vsu esse sciamus. Atque hoc tandē est quod hac de re suspicari possum. Faciet quidem certè mea hæc suspicio, qualiscunque est, vt non facilè vlla aduersus illam meam obseruationem testimonia, nisi extra omnem reprehensionis aleam posita, admittam: præferim quum nōnulli vtriusque linguæ scriptores in quibusdam peccasse existimentur quæ non tam curiosa obseruatione opus habuisse videntur.

IN DECLINATIONE peccasse arbitror quendam magni nominis virū, quū, versu ita poscente, *Calypsona* ausus est dicere. Certè si *Calypsonem* dixisset, ita illam declinationē tueri potuisset, vt respōderet se voluisse ἀρχαίῳ. Priscis enim Latinis hūc accusatiuū *Calypsonem* in vsu fuisse ex Fabio discimus. *Mihi autem* (inquit, lib. 1) *placet Latinam rationem sequi quousque patitur decor. Neq; enim iā Calypsonem dixerim,*

ut Iunonem. quanquam sequutus antiquos
C. Cæsar utitur hac ratione declinandi. sed
autoritatem consuetudo superauit. In cæteris
quæ poterunt utroque modo non indecenter
efferi, qui Græcæ figuram sequi malet, non
Latinè quidem, sed citra reprehensionem lo-
quetur. Si igitur & ille Calypsonem dixisset,
 ζεχαισμον̄ sibi, sicut & C. Cæsar placuisse,
 respondere potuisset, declinando Calypso,
 eodem modo quo Iuno. Nunc verò quo-
 modo Calypsona efferre potuit, utens Græ-
 co accusatiuo cui nullus nominatiu⁹ ἀνάλο-
 γος reperitur? Is enim fuerit Καλυψών. quod
 vocabulum nondum fando auditum esse
 puto, nihilo magis quàm Διδών, Σαπφών,
 Κλωθών, Κλειών, pro Διδώ, Σαπφώ, Κλωθώ,
 Κλειώ. Nam Athona quidem legimus,
 sed tanquam ab Ἄθων. ut omittam, nec al-
 terum eius nominatiuū, qui passim vsitatus
 est, in ω, sed in ως, terminationē suam ha-
 bere. Jam verò ut ille Calypsona ausus est
 dicere, Græco quidem accusatiuo, sed cui
 ἀνάλογος nominatiuus nō extat, ita quidam
 vicissim Græcum nominatiuum Latinæ
 voci affingēs dixit *Iunon*. Sed futurum cre-
 didit fortassis ut Echo (quæ itidem Echó ab
 eo dici potuit) hunc nominatiuū excusaret.
 Eius enim sono ut seruiretur, dictum fuit
 Iunon,

Iunon, hoc in versu,

*Dic, dea te tenet hoc inclusam marmore
Iunon?*

Respondens enim Echo utitur particula *Nō*, quæ non itidem locum habuisset post nominatiuum *Iuno*. Hoc tamen est lingua Græca nō uti, sed abuti: vel potius linguam Græcam ludos facere.

Nonnulli verò, & ii quidem non pauci, ablatiuos illorum Græcorum nominum in ω terminatorū, similes nominatiuo in Latina lingua faciūt: *Sappho* in ablatiuo dicentes: ut *Autore Sappho*: Sic *Clio*, *Erato*. ut, *Herodotus in Clio commemorat*: vel *in Erato*. Atqui *Sapphone*, *Clione*, *Eratone* dicendum est, eodē modo quo diceretur *Didone ἀναλόγως* genitiuo *Didonis*. *Antiquissimi tamen* (inquit Priscianus) & *Græca in o productam desinentia per hanc declinationem proferebant*: ut *Sappho*, *Sapphonis*, *Dido*, *Didonis*, Idemque & alii testantur, ex quibus est *Fabius*, in loco quem paulo antè attuli: sed ita ut ea uti nolit. Atqui nō video à qua alia declinatione & datiuum & ablatiuum sumere possimus. nam Græca suppeditat quidem nobis genitiuum *Didus*, *Sapphus*: & accusatiuum *Dido* (pro quo & *Didun* à priscis quibusdam dictum fuit) *Sappho*: sicut &

vocatiuū: sed non itidem datiuum & ablatiuum suppeditare nobis potest.

At de illo qui *baltea* ausus est scribere, quid dicemus? Nonne multo etiam magis Græta lingua eum abuti, eamque ludificari? Horresco referens,

*Baltea Priamides, rigidū Telamonius ense,
Instrumenta sua vidit uterque necis.*

Quibus versibus exprimuntur hi Græci, ex Anthol. epigr. lib. 3,

Ἐκτωρ γὰρ ζωστῆρα λαβῶν, ξίφος ἔμπαλι
δῶκεν.

Τὼ δὲ χεῖριν δάρον πείρασιν ἐν θανάτῳ.
Nempe vt *baltea* quis probare possit, sicut Orphea, persuadendum ei est βαλτεῖς Græcum esse sicut ὀρφύς. At cui persuaderi tandem hoc poterit? Atque in alio certè multo minus talē abusum mirari deberem⁹ quàm in eo à quo profectus est: quippe qui cōtrà, quum non solùm legum, sed Græcæ etiam linguæ & peritus & amator esset, legitimi vsus huius assertor vindexq; esse debuerit. Profectus est enim ab Andrea Alciato, cuius lucubrationibus quātum & iuris scientia & literæ humaniores debeāt, neminem later. Ideoque lubenter eius nomini pepercissem (sicut aliorum multorum nominibus parço) sed è re lectorū esse putavi, nosse talem

à tanto viro errorem esse commissum , vt eo cautiores redderentur. Placuit autem & Græcum què interpretatus est versum proferre (præterquam quòd aliunde quoque notissima est hæc historia) vt si quod ex pluralis vsu effugium quæreretur, id præcluderetur. Siquis enim ; quum hoc ita sit, eum hîc plurali pro singulari vsu esse contenderet (quoniam hoc nomen in plurali numero è genere masculino ad neutrû transit, vt in quibusdam Græcis idem fieri videmus) eum excusare volendo, grauius accusaret. quoniam hominis esset planè iudicio carētis, pluralem pro singulari eiusmodi in loco vsurpare , & ignorātis vbi pœtæ id sibi permittant. Alius verò quidam *balteon* dixit (nimirum Vrsinus Velius , multis meo iudicio poetis anteferendus, quibus postponitur) hoc in versu,

Balteon abripui, Thracisq, armēta cecidi.

Sed ne hunc quidem acculatiuum linguæ Latinæ leges admittunt, quum vox ista Latina sit , non Græca. Nam si Balteos Græcè diceretur , tum certè liberum esset vel Balteon , terminationem Græcam retinendo; vel Balteum , tanquam à nominatiuo Latino Balteus, dicere : at quum Latinû prorsus esse vocabulum non ignoraret, mirum

est eū terminatione Græca vestire illud ausum fuisse. Neque tamen si Græcum esset nomen illud, protinus & *baltea* cum Alcianto & *balteon* cum Vrsino Velio dicere fas esset: quanuis Naso & *Orphea* & *Orpheon* dixerit. Nam *Orphea* quidem dixit tanquam ab *Orphæus*, analogiam sequēs, at *Orpheō* non item; in poematio in Ibin,

*Diripiántq; tuos insanis unguibus artus
Strymonia matres, Orpheon esse ratae.*

Sed nimirum quemadmodū Latini quum *Orpheū* dicunt, terminatione Latina Græcum verbum vestiunt, ita vicissim illam terminationem in E V M Latinam mutare Nasonē voluisse arbitror in Græcam E O N: idque tamen non tanquam nulla licentia vtentem: vtpote non habita ratione declinationis quæ diuersa esset ab ea in qua id fieri soleret. Sic autē *Pentheon*, *Peleon*, *Thefeon*, pro *Penthea*, *Pelea*, *Thesea*, dici possent.

IN PATRONYMICIS nominibus sicut occultior, ita etiam venia dignior esse videtur error. quum videlicet à nominatiuis, cuiusmodi sunt hi, *Anchisiades*, *Laertiades*, *Pheretiades*, item *Pelides*, *Atrides*, *Alcides*, sūt genitiui *Anchisiadis*, *Laertiadis* &c. pro *Anchisiada*, *Laertiada*. Sed in tribus illis prioribus & aliis itidem in I A D E S desi-

nentibus plures quàm in cæteris labi animaduerti. Atque illi me quoque in errorem traxerant (neque enim & ipse meū hîc peccatum fateri erubescā) quum in epigràmate præfigēdo editioni qua primus Anacreontis versuum reliquias luce donauit, scripsissem,

hoc constat, cantibus istis

Sæpe Pherætiadis personuisse domum.

At verò primitiua, *Anchises, Laertes, Orestes, Thyestes, Acestes*, habent quidem genitiuos in A E itidem, *Anchisæ, Laertæ, Thyestæ, Acestæ*: sed ita vt altera quoque in I s terminatio defendi exemplis possit, sicut & datiuus in I. Virgilium quidem certè genitiuo Anchisæ passim vti videmus, itidémque Acestæ proferre, necnon Achatæ. Eodémque modo Thyestæ & Orestæ apud alios occurrunt. Sed Thyestis quoque & Orestis (sicut Priscianus Acestis quoque & Anchisis posse dici tradit) in vsu aliquo esse videmus. Naso quidem certè (si qua eius exemplaribus fides) Orestis itidémque Orestæ lubentius quàm Orestæ dixit.

E D E C L I N A T I O N E autem prima haud scio an rectè ad secundam transferantur quædam eorum quæ ex verbo *δέξω* per compositionem facta sunt. vt *Tetrarchus* pro *Tetrarcha*: & *Patriarchus*, pro *Patriar-*
c. iii.

cha. Fateor enim Trierarchus apud Cicero-
nem legi: sed respōdeo esse à Græco τριήραρ-
χος. quo etiam modo efferuntur alia. Ne-
que sum nescius quædam vtranque termi-
nationem habere, vt ἐνατόνταρχος & ἐνατον-
τάρχης. atque adeò non illud τριήραρχος so-
lùm, sed etiã τριεράρχης inueniri. Verùm quū
vſus hac in re dominetur, nec omnia vtran-
que terminationem habere comperiantur,
nemini autor fuerim vt nouè *Tetrarchus*
pro *Tetrarcha* & *Patriarchus* pro *Patriar-
cha* dicat, donec itidem in τέτραρχος & πα-
τριάρχος, pro τετράρχης & πατριάρχης, habeat
quos sequatur. Sed & tum quoque fortassis
auribus consulendum esset, quas interdum
huiusmodi nouitas minimè necessaria of-
fendit. Verùm alio plerique sunt ingenio
præditi, qui ex aliqua sermonis nouitate dū
gloriolam captant, præterquam quòd auri-
bus sunt graues, risum etiã potius quàm
laudem vllam mereri iudicantur.

C O N T R A è secunda ad primam quæ-
dam perperam transferri animaduerti, si-
mul etiam mutato genere: & quidem in iis
quæ alioqui vtraque declinatione & vtro-
que genere, sed diuersa significatione, effe-
runtur. Ex iis est vocabulum hoc seculo fi-
ctum, sed omnium consensu receptum, *ty-*

pographia. Hac enim vocabuti illos dico qui typographicā officinā ea declarare volūt, & *typographeū*, τυπογραφεῖον, debere dici.

Q V E N D A M præterea circa declinationem errorem obseruavi, præcedentibus minimè similem, & qui fortasse in terminatione potius consistere dicendus sit. vbi; nimirum pro nominatiuo declinationis Græcæ ponitur nominatiuus declinauonis Latinæ (id est, declinationi Latinæ cōueniens) in quopiam Græco nomine. vt *Phileta* pro *Philetas*. Cuiusmodi lapsus Erasmo familiares sunt. Neque enim cum consultò hūc δεχαισµὸν affectasse putandum est, vt *Phileta*, sicut poeta, pro *Philetas*, & alia nonnulla itidem diceret. Cuius archaismi cum alii meminerunt, tum verò *Fabius*. Vicissim autem genitiuos *Antiphontis* & *Demiphontis* existimari occupasse declinationem Græcam pro Latina, docebo in capite de terminatione.

PECCATVM præcedenti planè contrariū admittunt, qui nominibus propriis tertiæ declinationis pro o solo dant o n, more Græco, in vltima syllaba. id est, qui *Dion* pro *Dio*, *Phocion* pro *Phocio*, & alia itidem scribunt. Verùm de hoc fusius à me differetur in capite de terminatione.

De quibusdam nominibus Græcis in quorum numero erratur. CAP. III.

DVORVM nominū in superioribus memini, in quibus circa numerum, genus & declinationem, erratur: sed ita ut præcipuus sit primus ille error. Ea nomina sunt *Biblia* & *Chronica*: quæ quanuis in vulgi tantum ore esse putentur, non dubium est tamen quin & aliis excidant qui minimè in ordine illo ponendi sunt, ob Græci sermonis ignorance. Lingua certè Gallica utrunque erratum fouet, dum ipsa itidem dicit *la Bible*, & *la Chronique*: alioqui hoc posterius interdum & in plurali efferens. Quanuis autem eodem in utroque peccetur modo, non eiusdem tamen sunt nature. Nam *ἱστορία* nomē est adiectiuum, cum quo subaudiendum est aliquod substantiuum, nimirū *συγγραμματα*, aut aliud huiusmodi. Sed ex iis est adiectiuus quæ substantiuorum locum obtinere videtur, dum substantiuum omittitur. veluti quum dicitur *χειρόγραφον*, vel *αὐτόγραφον*. hæc enim quum pro substantiuis haberi possint, accedente tamē substātiuo nomine *γράμμα*,

aut eiusmodi quopiam, suā adiectiuorum naturam resumunt. Alterum autem nomen βιβλία substantiuum est, nihilque cum eo subaudiendum relinquitur: sed quæ continent Christianis traditam doctrinam scripta, κατ' ἐξοχὴν appellātur βιβλία, id est Libri. vel potius τὰ βιβλία, perinde ac si diceretur τὰ ἅγια βιβλία, vel τὰ ἱερά βιβλία. Sunt verò & qui vocēt τὰ πᾶν ἱερῶν γραφῶν βιβλία. Eodémq; modo γραφὴ vel γραφαί de iisdē dicitur, pro ἀγία vel ἱερά γραφὴ, & ἀγία vel ἱερά γραφαί. Quinetiam composita voce ἀγιόγραφα dicta fuerunt illa scripta, subaudiendo vel βιβλία vel συγγράμματα. Atque hæc in eorum gratiam qui Græcæ linguæ sunt rudes, à me dicta putentur: ne in hoc meo libello nihil sibi peculiare habere queri possint.

V T A V T E M nunc ad eos quoque qui Græci sermonis peritiam consequuti sunt, sermonem cōuertam, eos mecum perpendere velim ἄνον Latinæ linguæ scriptores plurali numero in neutro genere vti maluerint vbi nos singulari in fœminino potius vtimur. id est, ἄνον sæpe *grammatica* (τὰ γραμματικὰ) *rhetorica* (τὰ ῥητορικὰ) *dialectica* (τὰ διαλεκτικὰ) *physica* (τὰ φυσικὰ) *dixerint*, vbi nos *grammaticæ*, *rhetoricæ*, *dia-*

lectice, physice, dicimus: quidam verò & per
a, grammatica, rhetorica, dialectica, physica,
 nimirum declinantes, *grammatica, gram-*
matica: pro *grammatice, grammatices*: iti-
 demque in cæteris. Cic. De oratore, lib. 2,
Omnia fere quæ sunt conclusa nunc artibus,
dispersa & dissipata quondam fuerunt: ut in
musicis, numeri, & voces, & modi: in geo-
metria, lineamenta, formæ, intervalla, ma-
gnitudines: in astrologia, cæli cõuersio, ortus,
obitus motûsque siderum: in grammaticis,
poetarum pertractatio, historiarum cognitio,
verborum interpretatio, pronuntiandi quidã
sonus. Hic videmus Ciceronem maluisse di-
 cere neutro plurali *grammaticis & musicis*
 quàm *grammatice & musice*, seu *gramma-*
tica & musica. Sic & Terentius Eunuchos,

- *Fac periculum in literis,*

Fac in palestra, in musicis.

Physica quoque eodem modo Cicero dixit,
 in Oratore, *Ne physicorum quidem ignarum*
oratorem esse volo. Idem De finibus lib. 1, *In*
physicis, quibus maximè gloriatur, totus est
alienus Epicurus. Fabius certè *grammaticis*
 eodem modo quo Cicero, dixisse videtur
 lib. 1, cap. 5, in ipso initio, *Primus in eo qui le-*
gendi scribendique adeptus erit facultatem,
grammaticis est locus. Solet tamen ita expo-

ni locus ille quasi *grammaticis* sit à nominatiuo grammatici, vt de iis intelligatur qui docent grāmatica: τὰ γραμματικά. Et quod sequitur, *Nec refert, de Græco an de Latino loquar. quanquam Græcum esse priorem placet*: de grammatico itidem intelligunt: quasi à plurali ad singularem transeat: at ego de fermone Græco & Latino loqui eum crediderim. Nimirum Græci quoque τὰ γραμματικά, τὰ ῥητορικά, τὰ διαλεκτικά, τὰ φυσικά, τὰ μουσικά, lubenter dicebant. Agathias Anthol. Epigr. lib. 2,

Ἰητήρ τις ἐμοὶ τὸν εἶον φίλον γόν' ἐπεμψεν,

ὡς τε μαθεῖν παρ' ἐμοὶ ταῦτα τὰ γραμματικά.

Neque tamen hæc ita dico quasi & nominibus Grammaticæ, Rhetoricæ, Dialecticæ, aliisque huiusmodi nullus sit apud Latinos locus: vel adiectiuis adiunctum habētibus substantiuum (appellando videlicet artem grammaticam, artem rhetoricam, artē dialecticam) sed vt admoniti à me lectores, eum quem dixi pluralis adiectiuo in neutro genere vsu obseruent.

De nominibus Græcis in quorum terminatione erratur. CAP. IIII.

PROXIME præcedente capite, quo agitur de declinatione, includere ea nolui nomina in quorum terminatione tantùm peccatur, sine vlla declinationis mutatione: sed hunc in locum reseruanda existimaui. Nunc igitur de hoc quoque monendi sunt mihi lectores, quum omnium prope modum cōsensu dicatur & scribatur, *Dion, Phocion, Bion, Matron, Acron, Thymoleon*, (vel *Timoleon*, aliud sequendo etymum) videri tamen scribendum *Dio, Phocio, Bio, Matro, Acro, Thymoleo*, itidemque in cæteris huiusmodi. Quid dico, videri scribendum? Imò verò hanc esse veram & genuinam apud Latinos terminationem, tam certum esse puto, quàm alteram illam, esse Græcorum constat. Iampridem certè Fabius tradidit, vt Palæmo, sic quoque Telamo & Plato Latinè dici, veteribus placuisse, lib. I, cap. 5. Vbi tamen aliud quoque ab iisdem receptum fuisse in Græcarum vocum vsu tradit, quod non item locum habere posse (quoniam iam tū obsoleuerat) fateor. Eius verba

sunt hæc, *Quinetiam laudet virtutē eorum qui potentiorē facere linguam Latinam studebant, nec alienis egere institutis fatebantur. Inde Castorem media syllaba producta pronuntiarunt: quia hoc nostris nominibus accidebat, quorum prima positio in easdem quas Castor literas exit. Et ut Palamo, sic Telamo & Plato (nam sic eum Cicero quoque appellat) diceretur, retinuerunt: quia Latinū quod o & n literis finiretur, non reperiēbant. Neq; interim inficior, colligi ex hoc Fabii loco, fuisse quibus terminationem Græcam retinere placeret. Ac quanuis in eodem ordine duo illa ponere videatur, minimè tamen existimandum est ab eo simul referri tanquam eadem sit vtriusque ratio, sed tantum vt eodem pertinentia: quòd nimirum vtroque pariter declaretur illorum studium linguam Latinā potentiorē efficiēdi. Nam Ciceronē quoque nominatiuo Plato fuisse vsum ipsemet testatur: at verò *Castorem* aut *Nestorem*, *Hectorem* media syllaba producta; tantum abest vt apud Ciceronē aut alium quempiam eiusdem seculi reperiamus, vt à Varrone etiam hanc pronuntiationem pro obsoleta haberi videamus. Eius enim meminit lib 1 x, De lingua Latina, *Hæc primò omnes qui soluta oratione loquun-**

tur, dicebant, ut *Quæstorē, Prætorem, sic Hæctorem, Nestorem*. Itaq; *Ennius* &c. Idem lib. VII, *Item secundum illorum rationem debemus secundis syllabis lōgis dicere Hæctorem, Nestorem. est enim ut Quæstor, Prætor, Nestor, Hæctor*. Equidē recentiores Græci pari priscis Latinis hac in re dici possunt retulisse. Quemadmodum enim veteres Latini nolebant quicquam priuilegii nominibus Græcis in pronuntiatione & scriptura tribuere, sed sicut eodē modo quo Latina declinabantur, sic etiam similiter pronuntiarī & scribi: ita postremi temporis Græci quum Latina nomina, etiā appellatiua, suis immiscerent, id ita faciebant ut in iis scribēdis, suorum, id est Græcorum, consuetudini seruirent: adēdō ut non *κοιαίστωρα* sed *κοιαιίστωρα* scribere solerēt. Quauis enim in Iustiniani Nouellis *κοιαιίστωρα* & *πραιίτωρα* mea editio habeat, & *μοδεράτωρα*, aliāque nonnulla itidem: *κοιαιίστωρα* tamen in multis manuscriptis, & *πραιίτωρα*, item *κουεράτωρα* & *μοδεράτωρα*, extare sciendum est. Sic *ἐμανκιπαπίονος* & *ἀκτιόναις*, Nouella LXXXI. Eodē modo in Constitutionibus nuper à me editis in libro qui Iuris orientalis nomen præfert, *πραικουεράτορες* non *πραικουεράτορες*, habet exemplar accuratissimē

alioqui scriptum: ὁμοίως ἤρρεσεν ἵνα δ' ἴσκειται
 καὶ πρεσβύτεροι καὶ διάκονοι, ἐκλήπιες μὴ γί-
 νωνται, ἢ πρεσβυτέρους. Hac igitur in scriptu-
 ra par pari Latinis illis refertur, vti dixi.

Verùm vt ad nominatiuos illos, id est ad
 illam nominatiuorum terminationem, re-
 deam, in o, non in ON: illam potius quàm
 hanc, multis scriptoribus Latinis, qui priscis
 posteriores fuerunt, placuisse videremus, si
 eorum ἀπόγραφα haberemus. Atque hoc
 magis etiam persuasum quàm antea habui
 ex quo in quandam AEmylii Probi edi-
 tionem typographicam incidi, quæ ante
 multos annos prodiit. In ea enim ita scripta
 eiusmodi nomina inueni. Charisius quo-
 que, inter grammaticos non postremus, ta-
 lem terminationem non aliter quàm con-
 trouersia carentem affert: idémque declina-
 tionē Latinā in iis magis probat, vt aliquan-
 to pòst docebo. Apud illum certè legimus
 itidem Memno & Sino, non Memnon &
 Sinon. Est tamen bis in hoc ipso nomine
 terminatione ista vsus Maro, cogente etiā
 metri lege. At verò Antipho & Demipho,
 quæ apud eundē grāmaticum inueniuntur,
 minus aurib⁹ nostris esse noua debēt, vel ob
 talem Terentii vsus. Apud eū enim Anti-
 pho & Demipho, & Ctesipho (sicut Crito,

Simo) nō Antiphon & Demiphon & Ctesiphon legi, nemo est qui meminisse non possit. His autem simile esset Xenopho, sed nescio quomodo maior quædam in hoc nomine esse videtur terminationis insolentia, & à qua aures magis abhorreant. Atque adeo nec Antipho sed Antiphon apud Fabium extat, verum valde dubia exemplarium fide. Quæri autem potest an Latinorū scriptorum auribus nescio quid scrupuli, sicut & nostris, hæc terminatio in certis, quibusdam nominibus Græcis iniiceret: ut Parmeno quidem (exempli gratia) Thraso, Gnatho, & alia quædam audacter dicerent: at verò Agamemno & Iaso aliâq; nōnulla vix dicere auderent. Ego certè aliud omnino sentio, nimirum eos qui terminationē Latinam Græcæ præferebant, ea in quibuslibet vsos fuisse. Nam ad Agamemno quod attinet, cur de eo dubitemus, quum Memno apud Charisium habere nos docuerim? Atque ut ab hoc composito ad aliud veniam, quid hoc sibi vult, quum Leo dicamus, non Leon, tamen Thymoleo non dicere, sed Thymoleon? Quòd si & simplex cum simplici conferre oportet, cur Parmeno quidem nemo reiiciet, at Parmenio respuetur? Quòd si Parmenio admittetur, cur Philistio;

ftio, Hephæftio, non magis nobis placebunt quàm Græcam terminationem in Latino fermone retinentia, Philiftion & Hephæftion?

Quod autem videmus poetas illa terminatione Græca libenter vti, primùm quidē inde fieri videtur quòd interdum ne stare quidem eorū verſus ſine eius auxilio poſſit: (vt de nomine Sinon apud Maronem paulo antè dixi) deinde verò & quòd retinendi in talibus ſermonis Græci maius illis ſtudium quàm ſolutæ orationis ſcriptoribus fuerit. Apud eos enim legimus genitiuum Androgeω, pro Androgei: item genitiuum Daphnidos pro Daphnidis, ſi Valerio Probo credimus, hanc eſſe germanam lectiōnem dicenti in iſto Maronis verſu,

Aut hîc ad veteres fagos, quū Daphnidos arcum Fregiſti.

Datiuum itēm: vt Orphei pro Orpheo,

Orphei Calliopea, Lino formoſus Apollo.

Accuſatiuum autem Græcum multo etiam frequentius, Orpheia, & huic ſimiles, Theſea, Penthea, Euryſthea. Quod etiam magis mirari quis debeat, in iis quoq; locis aliquando quibus Latinus adhiberi poterat: vt hîc, *Nec tantùm Rhodope miratur & Iſmarus Orpheia.* Non minus enim Latinum

quàm Græcum accusatiuum admittere versus poterat. Neque verò huiusmodi tātum accusatiuos à Græcis mutuati sunt (qui certè ne solutæ quidē orationi prorsus ignoti fuerunt: quum Periclea, apud Fabiū, Idomenea & Pythoclea apud Senecam legamus: atque adeò se Piræea dixisse fateatur Cicero, cuius locum afferam vbi de vocis huius scriptura differam) sed & aliarum declinationum: veluti quū Phyllida & Amaryllida, pro Phyllidem & Amaryllidem, quum Amathunta pro Amathuntē dixerunt. Quòd si cū Valerio Probo nō solūm Daphnidos pro Daphnidis, sed etiā Ismaros pro Ismarus, & Mnasylos pro Mnasylus, aliāque itidē terminatione Græca apud Maronē legamus, multo etiā maiora illius studii quod dixi testimonia habebimus. Quæ quum ita sint, non est quòd quisquā iis quæ à me de terminatione illa nominū, Dio, Bio, Phocio, & similibus, dicta fuerunt, poetarum autoritatem opponat. Quibus verbis huic quæstioni finem imponēdum esse censeo, vt de genitiui declinatione, sicut pollicitus sum, differā.

De genitiui igitur declinatione dicturus, à Charisi verbis initium sumam. *Antipho quoque & Demipho similiter declinantur, Huius Antiphonis, Demiphonis: non, vt qui-*

DE A B V S V L I N G. G R. 51
*dam, Antiphontis & Demiphontis, Græcâ
declinatione.* Hæc ille: cui assentitur passim
Terentius, & quidem nō in certis quibusdā
editionibus dūtaxat, verū in quibuslibet.
Eodēque modo Ctesiphonem nō Ctesiphōtem dicere solet. Et tamē si quis hodie dicat scriptā esse à Demosthene orationē pro Ctesiphone, attoniti hērebūt multi qui hoc audient: & erunt fortassē qui κτησιφῶντα significari, vix persuadere sibi poterūt. Atque adeò Cicero ipse in libello De optimo genere oratorum, Ctesiphontis, Ctesiphontem, Ctesiphonte, nō, Ctesiphonis, Ctesiphonē, Ctesiphone, scribit. Sic etiam Xenophōtem dicit: at Terentius Xenophonem dixisset. dicendū certē ei hoc non illud fuisset, si cōstare sibi voluisset. Vter igitur sequendus nobis erit? Vtrumuis sequamur, nullam nos Latinitati iniuriā facturos puto: sed in comœdia Ctesiphonē, sicut Antiphonē & Demiphonem, dicēdum potius censeo, quàm Græca declinatione Ctesiphontem, Antiphontem & Demiphontem. Videntur enim comici nō veteres tantū sed etiam qui illis successerunt, quanuis lubēter Græca vocabula usurparent, diligenter tamen cauere voluisse ne Latinæ linguæ quicquam de suo iurē (ut ita dicam) decederet, in iis Græcis quæ ad

illius vsum & consuetudinem conformari poterant. Qua de re aliquid & in sequentibus dicendum erit.

Q V V M autem terminationē Latinam Græcæ præferēdam in nominibus illis censuerim de quibus modò dictum fuit, nunc contrà in quibusdam illam huic malè præferri docebo. Atque incipiam ab illo *Phileta* cuius antea mentionem feci. Non dubito enim quin *Phileta* dictum sit, aut ignoratione aut obliuione Græcæ scripturæ, perinde videlicet acsi non $\Phi\iota\lambda\acute{\eta}\tau\epsilon\iota\varsigma$ sed $\Phi\iota\lambda\acute{\eta}\tau\eta\varsigma$ scriberetur: vt $\text{A}\acute{\iota}\eta\tau\eta\varsigma$. Nam vt ab $\text{A}\acute{\iota}\eta\tau\eta\varsigma$ dicitur Latinè AEeta, sic à $\Phi\iota\lambda\acute{\eta}\tau\eta\varsigma$ non malè diceretur *Phileta*. Exemplum autem lectori affero quo cautior in aliis maioris momenti, quæ occurrere possent, reddatur. Sed quoniam scimus priscos scriptores Latinos, vel potius quosdam ex priscis scriptoribus, quoduis nominum Græcorum genus in syllabam AS exeūtium voluisse litera A sola finire, perinde iam de *Phileta* loquar acsi pro *Philetas* consultò scriptum esset. *Phileta* igitur in nominandi casu diceretur quidem vt poeta: sed hanc terminationem Fabium quoque pro obsoleta habuisse, ex his eius verbis discimus: *Ne in A quidem atque s literas exire temerè masculina Græca no-*

mina recto casu patiebantur. Ideoque & apud Caelium legimus, Pelia cincinnatus: & apud Messalam, Benefecit Euthia. Et apud Ciceronem, Hermagora. Nec miremur quod ab antiquorum plerisque AEneae & Anchisae sit dictus. Nam si ut Maecenas, Suffenas, Asprenas, dicerentur, genitiuo casu non AE littera, sed TIS syllaba terminarentur. Haec Fabius: à quo quae afferuntur exempla priscæ declinationis, vel potius terminationis (quum declinatio in vtraque scriptura eadem maneat) suspecta minimè habeo: vno excepto. Nam quum Ciceronem Hermagora recto casu itidem scripsisse tradat, meritò fortassè hîc fides exemplarium quibus vsus est Fabius, aut certè eorum quibus vtimur, suspecta fuerit: quum Hermagoras in libris De inuentione ab eo nominetur, vt editiones typographicæ vno omnes consensu, quas quidem videre mihi contigit, necnon manuscripti codices, habent. Cur verò Hermagoras quidem dicere nolisset Cicero, at Pythagoras dicere non recusasset? Quamobrem vt priscos Latinos terminatione illa vsos concedam, at de Cicerone nequaquam id mihi persuaserim, sed eum sui seculi consuetudinem in hac terminatione sequutum fuisse crediderim. Fortassis

autem abolita fuit prisca illa terminatio, cū aliis, tum verò hisce duabus de causis : vt genus masculinum à foeminino internosci posset, & Græca syllabæ quantitas vnà cum terminatione retineri. Qui enim non AENEAS & PELIAS, sed AENEAE & PELIA dicere uolet, vltimam corripit oportet, eodem modo quo in Latinis nominibus corripitur. Neque potest qui terminatione illa in masculinis vtitur, discrimen inter ea & foemina constituere. Comici tamen, suum illum morem seruantes de quo paulo antè verba feci, à Σωσίας, Πυρρίας, Γέτας, Δεμέας, Φαιδρίας, non *Sofias*, *Byrrhias*, *Getas*, *Demeas*, *Phedrias*, sed *Sofia*, *Byrrhia* (pro *Pyrrhia*) *Geta*, *Demea*, *Phedria*, scripserunt. At verò in AS desinētia, sunt illis foeminarum nomina : vt *Pythias* & *Dorias*. Sed comœdiam aliquid sibi peculiare habere sinamus, & eos qui alia poematum genera composuerunt, vnà cum solutæ orationis scriptoribus in altera terminatione imitemur : siue hæc illis quas attuli rationibus, siue aliis nitatur.

Verùm & de accusatiuo non immeritò quæstio mouebitur, si in huiusmodi nominibus Græcam in AS terminationem retineamus, an itidem accusatiuum syllaba AN non AM finire necesse sit. Equidem ne hanc

quidem in *A M* reici posse dixerim: sictamen vt qui in primo casu *Pelias & AEneas*, at in quarto *Peliam & AEneam* scribunt, fateri cogantur se parum sibi constare: quum *Peliam & AEneam* sint tanquam à *Pelia & AEnea*: vt *Pelian & AEnean*, à *Pelias & AEneas*. Ideoque non dubium est quin *Peliam & AEneam* (sicut *Sosiam*, *Byrrhiam*, *Getam*, *Demeam*, *Phædriam*) dicturi fuerint comici: at de iis qui terminatione altera nominatiuum efferebant, ἐπέχω. Et quoniam in versibus certa huius scripturæ indicia inuenire possumus, non item in soluta oratione, dicam quid apud Maronem obseruarim. Plurimi sunt in eius poemate loci in quibus lex versus *AEnean* poscit, *AEneam* omnino repudians: at ex multis in quibus *AEneam* litera *m* finitur, aut pauci sunt aut nulli fortasse qui & alteram scripturam sine vlla versus iniuria non admittāt, vtpote quum ecthlipsi literæ *m* minimè sit ei opus. Imò verò vbi eā postulat, tunc in adiuncto accusatiuo huic nomini, potius quàm in ipso, illam fieri animaduerti. vt,

Ingentem AEnean duxit, stratîsq; locauit.
 potius quàm *AEneam ingentem*, facta elisione in illo substantiuo. Sic alibi,
 d.iiii.

*Indigetem AEneã scis ipsa & scire fa-
teris*

*Deberi cælo. potius quàm AEneam indi-
getem.*

In huiusmodi ergo locis non habemus vn-
de suspicemur, eum AEneam potius quàm
AEnean scripsisse, litera N. Contrà verò vbi
nisi cum hac terminatione stare versus ne-
quit, eum illa vsum esse credamus necesse
est. vt hîc,

*Tum verò AEnean auersum vt cedere
Turnus Credidit.*

Sunt autem adè multi qui hanc scriptu-
ram exigunt, vt in recentioribus quoque e-
ditionibus quæ alioqui id discrimen obser-
uare voluerunt, versus tamen nonnulli AE-
neam habeant, qui hanc scripturam nullo
modo ferre possunt. Quæ quidem nuper at-
tentius consideravi quòd in animo habe-
rem (vt nunc quoque habeo) ipsius Maro-
nis poemata cum quibusdam in ea obser-
uationibus, meo typographico committe-
re. Fortassis autem & de accusatiuo nomi-
nis Anchises idem dicendum fuerit: ideò-
que miror cur in iisdem editionibus AE-
nean quidem cum N scriptum non sit nisi
vbi mensura versus hanc scripturam postu-
lat, at Anchisen, in iis etiam locis, vbi non

DE ABVS V L I N G. G R. 57
minus cum Anchisem stare versus potest,
scripserint.

VENIO ad *Penelopa, Semela*, & alia id genus, vt de hac quoque terminatione quod sentio dicam. Primum quidem non dubito quin prisca qui Pelia quàm Pelias dicere malebant, itidem *Penelopa* & *Semela* potius quàm *Penelope* & *Semele* dicerēt. Ac quum fuerit comicis maius retinendæ Latinæ terminationis studium quàm cæteris (vt iam duobus diuersis exēplis ostendi) facile crediderim *Penelopam* apud Plautum genuinam & germanam esse scripturam. Itidem Horatium *Circa* non *Circes* scripsisse hoc in versu,

Sirenum voces & Circa pocula nosti,
grammaticus quidam affirmat : extantque qui huic scripturæ assentiantur codices. Sed etiamsi ita scripserit, non tamen hanc terminationem alteri prætulisse crediderim (quū ablatiuo *Circe* & accusatiuo *Circen*, sicut genitiuo *Penelopes* & accusatiuo *Penelopen*, alibi vtatur) sed potius *κακώφωνον* illud *ὁμοιοτέλευτον* quod efficitur ex genitiuo *Circes*, præcedente nomine *voces*, vitare voluisse. Hoc quidem certè fatendum est, nomen *Hecuba* velut quadam prærogatiua ita vsu receptum fuisse, vt minus quàm

aliud vllum ex eiusdem classis nominibus, illa sua terminatione Latina videretur offendere. Adeò quidem vt nostræ etiã aures multo magis his terminationibus, *Hecuba*, *Hecubæ Hecubam*, quàm istis, *Penelopa*, *Penelopæ*, *Penelopam*, vel *Semela*, *Semelæ*, *Semelam*, aut *Circa*, *Circæ*, *Circam*, acquiescere videãtur. Quid si verò ob syllabæ mutationem quæ in illo nomine facta fuit, mutãdo *æ* in *u*, simul etiam terminationismutatio facilius recepta fuit? Fortasse tamen & de aliquot aliis quibus nihil tale contigit, idem dici queat. Inter quæ non postremum fuerit *Helena*. quanuis potius *Helene*, & *Heleues*, & *Helenen*, apud poetas cum alios tum Nafonem habeamus, vt *Hermione*, *Hermiones*, *Hermionen*. Apud Maronem extat quidem genitiuus *Helena*, si non mentiuntur exemplaria: sed quum hæc terminatio, etiã si in genitiuo vitaretur, in datiuo minimè vitari posset: ideo fortasse & in hoc nomine & in aliis, potius genitiuo Latino quàm nominatiuo aut accusatiuo datus fuit locus. Atque vt huic disputationi finem imponam, in quolibet nomine molliorem esse Græcæ quàm Latinæ terminationis sonum existimo: nec tamen eos qui *Penelopa* vel *Semela* dicunt, & obliquos huic nominatiuo conuenientes vsurpant, reprehende-

rim (præfertimque in quibusdam urbium nominibus, ut in *Theſſalonica* apud Claudianum) sed tantum δεχαίλειν dixerim: at verò qui nec *Penelopam* nec *Penelopen*, sed, duas linguas in vna voce confundentes, *Penelopem* scribunt, cum EM, non cum EN, aut AM, eos ut grauter in terminatione errantes, reprehendendos grauter esse dico. Et tamen apud Fabium eodem modo *musicem*, non *musicen*, non vna editio habet.

Fortassis autem reprehensionem merentur & illi qui pro *Cythere*, Κυθήρη, dicunt *Cythera*, de Venere: quòd, quum *Cythera*, Κύθηρα, genere neutro, plurali numero, nomen sit insulæ & urbis, vnde cognomen ipsa *Cythere* accepisse traditur, discrimen hoc obseruatum à Latinis fuisse sit verisimile. Idemque de aliis vbi idem contingit, iudicandum puto.

QVOD DE *Penelope* & *Penelopa*, de *Semele* & *Semela*, aliisque propriis nominibus dictum modò fuit, idem de *Grammatice* & *Grammatica*, de *Rhetorice* & *Rhetorica*, aliisque huiusmodi, dicendum quis existimet. Sed ego aliquam afferri posse rationem arbitror ob quam Latini terminationem simul & declinationem Græcam in his quàm in illis studiosius seruauerint. Nimi-

rum quòd credibile sit eos terminationem hanc Latinam, *Grammatica, Rhetorica*, adiectiuo relinquere maluisse. veluti quum dicitur *Grammatica doctrina, Grammatica oratio, Ars grammatica*. Hoc saltem constat, multo plures autorum locos terminationē illam Græcam, quàm hanc Latinam, habere: & quotidie ex veterum codicum auctoritate illam pro hac reponi.

Sed videndum ne *Grammatica, Rhetorica, Dialectica, Physica, Musica*, quæ antea docui esse τὰ γραμματικὰ, τὰ ῥητορικὰ, τὰ Διαλεκτικὰ, τὰ Φυσικὰ, τὰ μουσικὰ, aliquis falsò credat esse ἡ γραμματικὴ, ἡ ῥητορικὴ, itidémque in cæteris. Quod tamen contingere non potest vbi genitiuus aut datiuus aut ablatiuus pluralis inuenitur: veluti in iis quos attuli locis: ad quos lectorem remitto: eum admonens præterea ne quibusdam fidem habeat, qui docentes declinationem nominis Grammaticæ, huic eius singulari Grammaticæ, grammatices, &c. pluralem istum adiunxerunt, Hæc grammatica, Horum grāmaticorum, His grammaticis.

• P O T E R V N T ad hoc de terminatione caput pertinentia nonnulla colligi & ex iis quæ de mendosa declinatione dicta sunt (vt vitiosa est ablatiuorum terminatio, *Ianthe,*

à nominatiuo *Ianthis*, pro Ianthide: & *Charrybde*, à nominatiuo *Charybdis*, pro Charybdi) poterunt ex iis etiam sumi quæ in capite de mendosa quarundã vocum scriptura dicentur. Verùm antequam hoc claudam, de voce quadam differendum est ante paucos annos vsurpata, in qua mirum est terminatione Græca, sine vlla ratione, reiecta, Latinam fuisse assumptam. Ea est *Nomocanonus*, ex Græca *νομοκανών* facta. At ego aut *Nomocanon* terminatione Græca, aut certè pro simplici *κανών* itidem *canonus* dicendum esse aio. Quòd si hunc sonum nullæ aures ferre possunt, miror aliquas inueniri quæ illum tolerare queant. Si forte tamen aliqua terminationi huius nominis *Nomocanonus* insit canonici iuris cautela, quam ignorem, de illa moneri cupio.

De quibusdã adiectiuis nominibus ex Græco sermone sumptis, sed terminatione Latina deformatis. CAP. V.

DIXI in proximè præcedente capite cum de aliis qui circa terminationem committuntur erroribus, tum verò de nouo quodam qui à paucis annis introductus est,

in nomine substantiuo *Nomocanonus*: nūc de quibusdam adiectiuis nominibus, quæ quum ex lingua Græca prodierint, terminatione Latina deformata fuerunt, verbum facturus. Primum autem exemplum, & quidem ex iisdem libris vnde substantiuum illud *Nomocanonus*, petitum, est *synodalis*. Cur enim, quum substantiuum *synodus* dicentes, Græcam vocem (cuius scriptura est *σύνδος*) vſurpemus, non itidem *synodicus* adiectiuum ab iisdem Græcis non mutuamur? & *synodalis constitutio* potius quàm *synodica* dicimus? Præsertim quum illius terminationis formam sequendo, pro *συνδικῶς* dicere non *synodicè*, sed *synodali-ter* oporteat: quod auribus multo etiã quàm illud nomē est asperius. Idem & de *Patriarchalis* dicendum est. quum enim *Patriarcha* sit *πατριάρχης*, cur iam Græcam linguã relinquentes, vel potius Græcam cum Latina commiscentes, adiectiuo *Patriarchalis* pro *Patriarchicus* vtimur? Verùm vt à vocabulis quorum vſus minus latè patet, ad aliud veniam cuius significatio est eiusmodi vt eo quilibet frequēter opus habeant, cur, quum nomen substantiuum *Grammaticæ* sermo Græcus Latino commodauerit, non itidem adiectiuum *Grammaticus* inde su-

munt quidam, sed pro eo *Grammaticalis* barbarè dicere non erubescunt? V si eo sunt (dicent) cum alii quidam, tum verò Sidonius Apollinaris, in his versibus,

Quicquid rhetorica institutionis,

Quicquid grammaticalis aut palæstræ est.

Quasi verò nō ii etiā qui Sidoniū multorū annorum spatio præcesserunt, barbara pleraque habeant. Nimirum suo versui quàm Latinitati seruire maluit. alioqui enim vt *rhetoricæ*, sic etiā *grammaticæ* dixisset. Vicissim enim si *grammaticalis* admittatur, & *rhetorialis* admittendum erit: si & *rhetorialis*, certè & *dialecticalis*, aliāque id genus nō nulla. Sed in tam putidis vocabulis diutius immorari nolens, hoc vnum addo, tantum abesse vt Latini nominibus huiusmodi ex Græco sermone sumptis Latinam terminationē darent, quum ex substantiuus adiectiua facere vellent, vt contrā quædam ex iis quæ planè sua erāt, nihilque linguæ Græcæ debebāt, terminatione Græca vestirent. Ab *Epistola* tamen non *Epistolicus* tantum sed etiam *Epistolaris* dici posse creditur. Atque adeò apud Martialem lib. xiiii, cuidam disticho præfixum est hoc lemma, *Chartæ epistolares*. Sed non perinde fides hisce verbis habetur, ac si suis ipse poeta versibus ea

inclusisset. Sicut tamen *epistolaris* hîc affertur pro *epistolicus*, ita *quantitas syllabaria* pro *quantitas syllabica*, dicunt quidam. In syllabicæ autem quantitatis mentione recordor, nonnullos Græcam illam terminationem ICVS (nimirum à Græca ΙΚΟΣ profectam) non bene alicubi vsurpare, in compositione: veluti quum dicunt *Declinatio parisyllabica & imparisyllabica*. Neque enim dubium est quin dicendum sit *parisyllaba & imparisyllaba*. Siquidem Græcè nō dicitur *ἰσοσυλλαβικός & ἀἰσοσυλλαβικός* (quia tunc duo adiectiua copularentur) sed *ἰσοσύλλαβος & ἀἰσοσύλλαβος*.

EST ETIAM vbi terminatione Græca minus fortassè tutum sit vti quàm Latina: vt in nominibus quæ ἔθνηνὰ vocantur. Qualia sunt, *Μεγαρώς*, à *Μέγαρα*: & *Πριηνώς*, à *Πριήνη*. Nam vt pro *Μεγαρώς* dicitur *Megarensis*, ita pro *Πριηνώς* quin *Prieneſis* rectè dicatur, dubitari non potest: an verò & *Prieneus* satis Latinum sit, aliquis in dubium vocare possit, quanuis eo *Sidonius Apollinaris* vtatur.

*De quibusdam vocabulis in quibus ab
orthographia receditur.*

S I V E

*De cacographia, vel mendosa scriptu-
ra, quarundam vocum.*

C A P. VI.

NOLIM à me expectare lectorem quod fortasse, nisi præmoneretur, ab huius capituli titulo expectaret: nimirum ut quodam grammatico more ipsas etiam huius argumenti minutias persequar: & quàm multis in locis litera quæpiam Latina locum Græcæ apud plerosque occupet, commemorem. Pauca enim tantùm huius generis menda (eaque insigniora & magis latentia) recensuisse contentus, ad maiora venire decreui. Incipiam igitur à nomine *Bosphorus*, & quæram quid hîc agat litera η , quum Græcè dicatur *Βόσπορος*, non *Βόσφορος*. Possem autem vicissim proferre multa quibus eam literam (siue eum afflatum, ut Varro appellat) in Latino sermone plerique inserunt, quum tamen à Græcis per τ non describantur. Sed transibo potius ad diphthongum *AE*, & interrogabo cur illam

c.i.

omittentes in plerisque vocabulis è Græco sermone sumptis, quibus perneccessaria est, (siqua habeatur ratio deductionis) contrà *Latins* pro polito scribant, ea vtentes, quum Græci dicant *λῆϊος*. Rogabo cur eadem diphthongo vtantur in plerisque adiectiuis quæ itidem *ei* non *ai* apud Græcos habent. id est, cur *Orphæus* scribant, *Vlyssæus*, *Achillæus*. Item cur hanc ipsam diphthongum *ei* nonnunquam mutent in *i*, scribentes nimirum *Xenophontius* & *Thucydidius*, pro *Xenophonteus* & *Thucydideus*. Verùm super hac ipsa diphthōgo quæstionem maioris momēti doctis etiam proponam: nimirum quomodo *ei* in *i* breue à mutari Latinis existiment: adeò vt ex *χειράγρα* possint *chiragra* facere, prima correpta: itidemque *χειρουργός* vertere in *chirurgus* prima breui. Aduocabitur statim Martialis versus,

Sed nil patrono porrigit: hac chiragra est.

Verùm quis Martialem ita scripsisse persuadere sibi poterit? Nisi forte idem arbitretur, eum, quum dixit de poetis Græcis,

Sed Græci, quibus est nihil negatum,

Et quos ἀπὸς δῆες decet sonare,

tantam credidisse illorum esse licentiam vt etiam *χειράγρα* prima vel producta vel correpta possent pro arbitrio sonare. Atqui si-

quis hoc sibi persuaderet, non Martialis nomi-
 ni sed suo magnam iniuriam faceret. Eò
 tamen (quod planè ridiculum est) res ve-
 nit, vt quidam grammatici lepidam hanc
 quæstionem mouerint, an liceret in *chi-
 ragra* primam syllabam producere, quum
 Martialis eam corripiat. O grammaticis a-
 grammatis dignam quæstionem. Equidem
 quicumque *chiragra* ibi tueri volunt, aut
 non didicisse aut obliuisci esse videntur, Græ-
 cos non solum $\chi\epsilon\grave{\iota}\rho\alpha$ sed $\chi\epsilon\epsilon\alpha$ quoque dice-
 re: ideòque *chiragra* Latinos dicere posse
 prima producta, sequendo vulgarem scri-
 pturam, $\chi\epsilon\epsilon\acute{\alpha}\zeta\epsilon\alpha$: sed licere illis *cheragra*
 quoque dicere, prima correpta, tanquam à
 $\chi\epsilon\epsilon\acute{\alpha}\zeta\epsilon\alpha$. Prudenter itaque Ioannes Secun-
 dus (poeta vix vlli poetarum nostri seculi
 secundus) *cherurgus* scripsit, quum primam
 corripiendam sibi videret, in hisce hendeca-
 sylabis oppido quam lepidis,

Es simul medicus, simul cherurgus.

Cur? mittis Stygium viros ad orcum

Et manu simul & simul veneno.

Contra verò quidam, illam grammatico-
 rum dubitationem sequens, non *cherotheca*
 sed *chirotheca* scripsit: quanuis primam
 corripiens, in his verbis quibus pentame-
 trum claudit,

-terſa ſit chirotheca manu.

Verùm vt hæc nomina relinquens, ad alia quædam pergam, quî fit, obſecro, vt quum Græci dicant *ſτρατήγημα*, ſitque verbale à *ſτρατηγῶ*, hoc autem à nomine *ſτρατηγός* originem habeat, tamen *ſtratagema* non *ſtrategema* maxima pars hominum dicat? Quid verò dicemus de eo qui (vt error errorem parit) non ſolùm ita ſcripſit, ſed etiam literam A quæ locum literæ E occupat, corripuit?

Nobile magnanimi dicat ſtratagema Philippi.

Credibile eſt certè iam inueteratum errorem oculos illi, quod ad ſyllabæ quantitatem attinet, præſtrinxiſſe. Gallica noſtra lingua hanc vocem à Græcis, vt alias quamplurimas, eſt mutuata: ſed ita vt ipſa quoque *ſtratageme* dicat pro *ſtrategeme*. Certè ſiue ex ipſo Græci ſermonis fonte iſtud vocabulum hauſerit, ſiue iam in Latino inuentum ex eo acceperit, non dubium eſt quin errorẽ illum foueat (ſicut de alia quædam voce dictum à me antea fuit) foucant verò eundem & multa exemplaria, etiam quæ manu ſunt ſcripta.

Ptolemæus dicendum eſſe conſtat, vt Græcè *Πτολεμαῖος*: cur igitur non vulgus

tantum sed alii etiam nonnulli *Ptolomeus* dicunt? Equidem & hinc Gallica lingua fauorix erroris dici queat: quippe quae dicere solet *le roy Ptolomee*, non *Ptolemee*. Hoc tamen in nomine multo pauciores labuntur, quam in *Dionysius*, de Baccho. quum enim Bacchum à Græcis vocari Διόνυσον constat, non Διονύσιον, quotusquisque tamen aliter quam Dionysium eum appellat? Peccatur & in quibusdam nominibus ἐθνικῶν, eiusdem literæ interiectione: ut in *Bæotus*. Multi enim pro *Bæotus* dicunt *Bæotius*: quasi Græcis Βοιωτὸς & Βοιώτιος diuersum usum non haberent, ut Latinis Italus & Italicus. Quidam verò in quarundam urbium nominibus peccant, dum ex parte tantum esse Græca sinunt: ut qui ex *Adrianopolis* faciunt *Adrianipolis*. Eodem certè iure (siquid iuris hinc est) *Constantinopolis* in *Constantinipolis* possent vertere.

Quòd si & alia quæ ignari Græcæ linguæ deprauant cōmemoranda hinc essent, adderem superioribus appellatiuis nominibus *idolatra* (sequendo & hinc Gallicam linguam) pro *idololatra*: item *metoscopus* pro *metoposcopus*: necnon & alia his adiungerem. Sed quorundam similium errorum qui illius etiam linguæ peritis obrepunt, fa-

cere mentionem malo. Ex his est *Nemeus* leo pro *Nemeus*, νεμεῖος λέων. Cui planè similis sed magis inueteratus est error in nomine *Piræus* pro *Piræus*. Quauis enim nihil manifestius esse possit quàm ex Πειραιῶς effici *Piræus*, terminatione Latina, factum est tamen nescio quomodo vt Terentii & Ciceronis exemplaria hic error occuparit. & ita quidem vt quauis Ciceronis editiones posteriores & integram lectionē habeant, & Terentio eam reddant, Terentianæ contrà omnes eum errorem foueant. Afferam autem prius Ciceronis locum. Is extat libro epistolarum ad Atticum septimo, *Venio ad Piræea. in quo magis reprehendendus sum quòd homo Romanus Piræea scripserim, non Piræeum (sic enim omnes nostri locuti sunt) quàm quòd IN addiderim. Non enim hoc vt oppido praposui, sed vt loco. Et tamen Dionysius noster, & qui est nobiscum Nicias Cous, non rebatur oppidum esse Piræea. Sed de re videro. nostrum quidem si est peccatum, in eo est quòd non vt de oppido locutus sum, sed vt de loco. secutusque sum, non dico Cacilium, Mane vt ex portu in Piræeum (malus enim autor Latinitatis est) sed Terentium, cuius fabella propter elegantiam sermonis putabantur à C. Lælio scribi:*

Heri aliquot adolescentuli coimus in Piræum. Et tamen apud Terentium, vti dixi, Piræum, non Piræcum legimus. Obiter autem velim & accusatiui *Pirææ* terminationem illic considerari, propter illa quæ à me tea de illa fuerunt dicta.

Cæterum vt superiora vocabula in medio decurtantur, seu mutilantur, sic quædam in extrema sui parte. veluti quum ea cui nomen est *Nausicaa*, *Ναυσικάα*, vocatur *Nausica* ab Erasmo aliquot in locis. Quædam verò & in principio aliqua litera priuantur, vt medici quidam *asma* & *asmaticus* & pronuntiant & scribunt: non quòd de cantu cogitent illi quidem, sed quòd *asthma* esse nomen illius morbi quem significare volunt, *asma* appellari tantum ignorent.

Superioribus autem nõ addidi errorem eorum qui *exanclare* pro *exantlare* scribunt, quòd satis notum & conuictum esse putarẽ: at nunc recordatus à quibusdam scripturam illam defendi, monendum de eo lectorem, simulque aliam quoque verbi *exantlare* originem ei proponendam cẽsui. Quauis enim deductionem à verbo *ἔξανλῆν* non improbem, quæro ánon & aliam habere possit, nimirum à verbo *ἔξανατλᾶν*. Magno quidem certè est in vsu *ἀνάλαϊν πόνοις*.

*De nominibus Græcis quarundam figurarum
partim apud grammaticos, partim a-
pud rhetores, quæ in Latino ser-
mone deprauata sunt.*

C A P. V I I.

GR A M M A T I C I pleriq; inter sche-
mata seu figuras orationis, quandam
recensent quã *liptoten* appellant, Græ-
cum, vt aiunt, nomen retinentes. Si tamen
Græcos grammaticos, scholiastas, lexico-
graphos, glossographos, omnes ad vnum
consulas, quid hoc verbi sit in Græca lin-
gua, ignorare se vno omnes ore responde-
bunt. At si eosdem roges annon figuram
quandam norint quæ vocetur λιτότης, vix
vltimam huius vocabuli syllabam protule-
ris, quum id sibi optimè notum esse respon-
debunt. Erunt tamen hodièque fortassis
qui mordicus scripturam illam retinere vo-
lent, & Seruii autoritate suam tueri causam
conabuntur. Legitur enim apud illum Li-
ptote, inquit. At ego *liptotes* quidem, sed
non *liptote*, apud eum me legisse plerif-
que locis, respondebo. Viciniorem au-
tem veritati esse hanc scripturam *liptotes*,

id est, vestigia veræ lectionis (quæ est *litotes*) magis retinere, nemo inficiari poterit: nisi qui ignorabit Græcè scribi *λιτότης*. Verùm nequid fingere dici possim, ex multis Seruui locis in quibus illa vox legitur, paucos proferam. Quorum lectionem ideo non iniucundam fore spero, quoniam siquid sit in illa rædii, pulcherrimis præstantissimi poetæ versibus velut condietur. Inutilem quidem certè minimè futuram scio, quum figuræ huius aliquot exempla diligèter obseruata, in multis poetarum locis iudicium lectoris adiuuare & confirmare possint. Incipiam autem ab eo vbi hanc figuram definit. In hunc igitur locum libri primi AENEIDIS,

*A*Eolus hæc contrà, Tuus, ô regina, quid optes,

Explorare labor, mihi iussa capessere fas est. annotat, *Mihi iussa capessere fas est, Figura est litotes: quæ fit quotiescũque minus dicimus, & plus significamus, per contrarium intelligentes. vt hoc loco, non ait, Licet mihi implere quæ precipis: sed, nefas est non implere quæ iusseris. Item, Munera nec sperno. Id est, libenter accipio.* Eodem modo in istum locum libri vltimi eiusdem poematis,

Scis vt te cunctis vnã quacũque Latinæ

Magnanimi Ionis ingratum ascendere cubile,

Prætulero, ista scribit, *Liptotes* figura per contrarium. plus enim dicit, & minus significat. nanque alias omnes est persecuta, huic verò libenter indulgit. Et dicit se hanc omnibus prætulisse, quasi etiam alias in honore habuerit. Tale est & illud Salustianum, *Mare Ponticum dulcius quàm cætera. quum nullum dulce sit.* Idem in hunc versum Georg. lib. 11, *Et gens illa quidẽ sumptis non tarda pharetris,* scribit, *Non tarda, id est strenuissima.* nã *liptotes* figura est. Non multo post, in hunc versum, *Miscueruntque herbas & non innoxia verba,* annotat, *Liptotes. id est nocentissima.* Item ubi scribit hic poeta (nimirum Georg. lib. 111) *Nec tibi cura canum fuerit postrema,* hac ipsa figura usum esse poetam tradit, & quidem eam illo eodem nomine hîc quoque appellans. *Liptotes* (inquit) *pro, Magna tibi cura sit canum.* In hunc eiusdem libri versum, *Nec mihi displiceat maculis insignis & albo,* habet ista illius commentarii, *Liptotes* figura. id est, *valde placeat. ut, Munera nec sperno.* Quæ verba, tanquam familiarissimum figuræ huius exemplum, alibi etiã affert: ut videbis in duo-

bus qui proximè sequētur. Quos ideo præcedentibus adiungo, quoniam in illis hæc ipsa figura, non iam *liptotes* sed *litotes* ab eo nominatur. In his igitur Maronis verbis, *Quid prodest quòd me ipse animo nō spernis Amynta*, figuram illam esse admonens, hæc scribit, *Animo non spernis, id est Libentissimè amas. Et est litotes figura: sicut, Munera nec sperno*. In hūc quoque versum libri primi Georgicòs, *Nec nulla interea est inarata gratia terra*, ab eo scribitur, *Litotes figura est. id est, maxima & precipua. ut, Munera nec sperno*. Fortassis autem sunt & alii apud eundem grammaticum loci, vbi vera lectio seruata fuit. Verùm etiamsi ne vnus quidē veram illam lectionem haberet, in tantum grammaticum quomodo tam crassi erroris suspicio cadere posset? Equidem vel litera s quæ in aliis locis itidem habetur, vbi litera p inserta scribitur *liptotes*, eum hac suspicione liberat. Potius enim *liptote*, vt grammaticorū vlgus, scripsisset, quàm *liptotes*, cum s. Ac fortassis aliquis illud eorum cōmentum quo figura hæc appellata dicitur *liptote*, à verbo *λείπειν*, pro oraculo habens, me illi nō acquiescere mirabitur. *Liptote* (inquiūt) *est defectio. à λείπω, id est deficio, vel linquo*. Sed noua quædam lingua Græca quærenda

fuerit quæ tale verbale à tali verbo peperisse dicatur. At verò *litotes*, id est λιτότης, à nemine in Græcis literis mediocriter saltē versato non agnosceretur. Agnosci quidem certè debebit, quum manifesta sit ab adiectiuo λιπὸς deductio: perinde videlicet ac si is qui hac figura uti dicitur, parcus loqui diceretur. Ac profectò quum nihil sit aliud quàm extenuatio quædam eius quod intelligi volumus, videri posset μείωσις ad eandē significationem posse accommodari: Fabius tamē μείωσιν esse scribit quum sermoni deest aliquid quominus plenus sit. Sed ego περὶ λιτότητος nequaquã λιπὸς differui: in eorum certè potissimum gratiam qui toties hoc nomine *liptote* marginem librorum Virgiliti insigniuerunt.

A B I I S D E M, nimirum à grammaticis, figura quædam poetica vocatur, Græco, ut aiunt, nomine, *Endiadys*, vel *Hendiadys*: multúsque est illorum de hac sermo: quum tamen sermo Græcus nullam figuram quæ ita nominetur, agnoscat. Quis enim apud eos vnquam ἐνδιαδὺς legit? (nisi fortè alicubi participiū ἐνδιαδὺς extet à verbo ἐνδιαδύω) At si ἐν Διὰ δύοιν dixeris, aut etiam ἐν Διὰ δύο, tum verò & illi quorū aures barbarici nondum sunt assuetæ, figuræ cuiusdam

nomē à se agnosci fatebuntur. Neque verò est quòd recentiores illi grāmatici qui *Hendiadys*, siue *Endiadys*, aut etiam *Endyadys*, scribunt, Seruium sibi patrocinari putent: quòd apud eum quoque scriptum sit *endyadis*. nam in hunc Maronis locum, *AEneid.* lib. I,

-molémq; & mōtes insuper altos Imposuit,
 annotat, *Id est, molem montis. Et est figura endyadis: ut una res in duas diuidatur, metri causa interposita coniunctione. ut alibi, Pateris libamus & auro. Id est, pateris aureis.* Aliáque multa eodem pacto à Marone dicta esse admonet, nullam figuræ mētionem faciens, sed dicta esse tradens eo modo quo *Molémque & montes*. Nam *In breuia & syrtes* ita dici ait pro *In breuia syrrium*: & *Arboribus atque umbris* pro *Umbris arborum*. Item, *Hic membris & mole valens*, pro *Mole membrorum valens*. Sed sunt etiam loci ubi in mentione eiusdem generis loquendi exēplaria habēt, ἐν Ἀξ' δὲ οἴῳ, vel ἐν Ἀξ' δὲ οἴο, quāuis figurā esse non dicat, vti in eo quem primum attuli loco. Siquidem in hæc verba *Georg.* lib. II, *Pateris libamus & auro*, scribit, *Pateris aureis.* ἐν Ἀξ' δὲ οἴο. Et in istū versum *AEneid.* v, *Quid si quis cestus ipsius & Herculis arma Vidisset?* annotat, *Cestus &*

arma, ἐν Διὰ δουῶν. *Arma*, id est *castus*. Iam igitur eiusdem Seruii autoritate, qua suum errorem excusaturi erant, apertè accusari vident. Quum autem de Seruio loquor, de exemplaribus commentariorum eius intelligo. Etiam si enim in omnibus locis *endiadis* vel *endyadis*, siue *hendiadys* aut *hendyadis*, scriptum esset, nihil minus tamè quàm tanto viro imputandus tantus error esset. De quo etiam quum tot verba facio, lumè soli admouere velle mihi videor: sed vicissim dū mihi cum quo genere hominum sit negotium cōsidero, & marginè multarum Virgilio editionū sicut superiore illa *liptote*, ita etiam hac *endiadys* foedatum recordor, manum de tabula ponere vix queo. Quid quòd ab *endiadys* fecerunt etiam accusatiuum *endiadyn*? nempe hoc restabat. Obiter autem lectorè monitum volo de exemplo quod vltimum ex Seruio attuli, in eo Virgilio loco, si eius expositionem sequamur, non tam figurā hanc ἐν Διὰ δουῶν, quàm ἐπεξήγησιν ibi esse mihi videri. Præterea, me ab iis dissentire qui nullum figuræ illi ἐν Διὰ δουῶν in soluta oratione locū esse tradunt (quauis & ipse Seruius hoc scripsisse feratur) quū in locis nonnullis eam obseruarim. Sed heus tu lector, aliam præterea quandam fi-

guram, nouá tuis auribus fortasse futuram,
& quidem illi de qua differui, planè contra-
riam, ex me, vel potius ex Donato, discito.
Ea est, *ἄνο δι' ἐνός*. In hunc enim Andriæ Te-
rentianæ locum,

*Sanè pol illa temulenta est mulier & te-
meraria,*

*Nec satis digna cui committas primo par-
tu mulierem,*

hæc scribit in postrema verba, *Duas res, nec
parientē, nec primo partu. Figura, ἄνο δι' ἐνός.*
*ut Virgilius, -non me tibi Troia Externū
tulit. Et, Dum domus AEneæ Capitoli im-
mobile saxum Accolet.* Meminit verò &
alibi eiusdem figuræ.

V T A V T E M in figura Endiadys siue
Hendiadys præcipua deprauatio in eo ver-
satur quòd tres voculæ in vnam sint confla-
tæ, sic in *hyphen* duarum in vnam confla-
tione peccatur. Sed illi quidem figuræ accu-
satiuum dederūt *Endiady*: at huic *Hyphen*
diuersum à nominatiuo accusatiuū inueni-
re non potuerūt. Tradūt igitur *per hyphen* di-
xissè Maronem *antemalorum*, hoc in versu,

-neque enim ignari sumus antemalorum.

Profectò multos esse scio qui norint qui-
dem quis sit vsus figuræ *hyphen* (si modò &
hoc figuris annumerari debet) sed tamen

Vide et in Para-
lip. Inscr. Grim.
pag. 91.

quid hoc vocabulum fonet ignorent. Atque adeò ex iis.ipsis qui *hyphen* corruptè dici cogitant pro ὕφ' ἐν, paucis in mentem venit quid cum illo ἐν subaudiri debeat. Discāt igitur, grammaticos Græcos, quum dicunt ὕφ' ἐν, breuitatis causa omittere substantiuū μέγος: rursúsque cum hoc substantiuo subaudire genitiuum λόγου. Perinde est enim acsi dicerent, ὕφ' ἐν μέγος λόγου, id est *Sub vnā partem orationis*. quoniam videlicet quæ ad duas orationis pertinent partes, in vnā coniunguntur. Quum autem ὕφ' ἐν ita dici à Græcis persuasissēm quidem mihi, sed nullius grammatici testimonio pertinacibus probare possem, incidi tandem in quosdam Græcorum scholiastarum locos, qui meam istam opinionem abundè confirmarunt. Eorum vnus est apud enarratorem Aristophanis. Desinant igitur ita loqui vt dicant hoc vel illud dictum est *per hyphen*: quod perinde est acsi diceretur, *Per sub vnā partem orationis*.

V O C E M *amphibologia* superioribus addam necesse est, nisi præuaricator in ea quam agendam suscepi causa esse velim. Neque verò aduersariorum multitudo me à ferenda de hoc quoque vocabulo sententia deterrebit. Aduersarios voco qui non solum

solùm ad hunc vsque diem *amphibologia* mendosè dixerunt, sed etiam posthac, licet à me admoniti, in eo perseverare volent. Alià certè huius erroris in quem adeò multi inciderunt, nò esse originem crediderim, quàm quòd huius nominis eadè debere esse putauerint terminationem quæ est horum, Perissologia, Tautologia, Palillogia, Brachylogia, Macrologia. Quid quòd illa quoque scriptura *amphibologia* in Seruii commentarios intrusa fuit? Nam in hunc locum AENEID lib. x,

*Affaracique duo, & senior cum Castore
Thybris,*

hæc scribit, *Possumus & solum Thybrim senem accipere: possumus & Castorem, si legamus, Et senior cum Castore. nam amphibologia est.* Atque alibi itidem *amphibologia* apud eum legitur. Verùm si reuiuisceret tantus grammaticus, hoc eum in suo dolore solaretur, atque adeò magnam illi doloris sui partem leuaret, quòd librarios non ubiq; sibi similes, id est, non ubique vel socordes vel temerarios, commentarii eius habuerint. Quemadmodum enim antea ostendi veram præcedentium vocabulorum scripturam alicubi emergere, ita etiam de hoc dici potest. Extant enim apud eundem alii

loci ubi librarii *Amphibolia* & *Amphibolon*,
aut etiam utrumque, nobis integrum reli-
querunt. ut in hunc versum AENEIDIS lib. I,

*Aurea subnectens exerta cingula mam-
ma Bellatrix,*

annotat, *Amphibolon* est hoc loco, utrum ipsa
aurea, an aurea cingula. Sciendum tamen,
plerumque *amphiboliam* metri ratione dissol-
ui, &c. Verum quum mirum in modum
inueteratus sit error huius vocis *amphibo-
logia* pro *amphibolia*, & cum aliorum multo-
rum, quorum singulis propè diebus libri in
lucem prodeunt, tum verò Erasmi (qui &
ipse passim ita scribit) autoritate nitatur:
nequis talem scripturam (id est hunc mani-
festum errorem) stultè defendere conetur,
eum apud se considerare iubebo, non posse
dici *amphibologia* quin præcedat *amphibo-
logos* (quemadmodum *brachylogos* prius est
quàm *brachylogia*, & *macrologos* prius quàm
macrologia: necnon adiectivum *perissologos*
ante substantivum *perissologia*, imagine-
mur necesse est, itidemque in ceteris) Atqui
amphibologos non potest componi nisi ex
amphibos & *logos*: sicut *brachylogos* ex *bra-
chys* & *logos*, sicut *macrologos* ex *macros* &
logos, eodemque modo cætera: & ita tan-
dem εις τὸ ἄτομον deducti erimus, quum il-

Iud *amphibos* nihil magis Græcum sit quàm Latinum : sed *amphibolos* dicendum sit, ei quidem certè qui Græcè loqui velit. Adeò ut si hoc adiectiuum cum λόγος componat, dicere cogatur ἀμφιβολολόγος & ἀμφιβολολογία, utpote syncope nullum in talibus locum habente. Sed tunc ita fuerit Græcus hic sonus, ut barbaræ potius quàm Græcæ aures eum ferre possint.

N O M I N I S *etymologia* similis præcedēti terminatio ipsum mihi in memoriam reuocauit, quum alioqui nec sit itidem figura, nec eadem de hoc quæ de illo dicenda sint. Neque enim mendosè dicitur *etymologia*, sicut *amphibologia* vitiosum esse uocabulum docui : sed in eius significatione à plerisque peccatur, quum *etymologiam* & *etymon* vnum idémque valere putant. quod certè perinde est ac si inter *ætiologia* & *ætion* nihil discriminis statuerent.

F I G V R A quædam est quæ ab omnibus propemodum grammaticis appellatur *eclipsis*, quum *ellipsis* vocari debeat : & paucos esse video ex viris etiam doctissimis, quos illi in hunc suum errorem non pertraxerint. Quid refert (dicit aliquis) siue hoc siue illo nomine eam appelles ? potèstne tantillum in scriptura discrimen magnam

significationis differentiam afferre? Imò verò tantum inter hæc discriminis esse dico quantum esse potest inter illa quæ rectè & illa quæ secus dicuntur: nec magis illã figurã *eclipsin* dici posse pro *ellipsin*, quàm folis *eclipsin* appellari *ellipsin*. Sed huic errori auctoritatem quorundam etiam veterum scriptorum exemplaria dederunt. nam in ea quoque hic grassatus est. Quorum è numero est Fabius Quintilianus. Verùm qui veteres codices terere consueuerunt, & experientia sunt edocti quanta librariorum audacia fuerit, ne hoc quidem, vt opinor, mirabuntur. Est certè inde natus error, vt opinor, quòd *eclipsis* notissimum semper fuerit vocabulũ, propter eclipsin folis (qua in significatione à lingua nostra retinetur) at *ellipsis* non item. Et quoniam non paucos fore scio qui me de re leui, vt paulo antè dixi, contendere existiment, visum est in eorum gratiam (præsertim si Græcæ linguæ sint studiosi) propriũ vtriusque vsum attingere. Sumam autem à verbis vnde hæc nomina deducta sunt, initium: quũ hæc illorum significationẽ sequi, vel, horum significationem ex illorum significatione pèdere, necesse sit. Verba igitur illa esse *ἐκλείπειν* & *ἐλλείπειν*, apertum est. Et τῶ *ἐκλείπειν* qui-

dem compositio manifesta est: ἔλλείπειν autem præpositionem nõ seruauit integram, id est immutatam: quum sit ex ἐν & λείπειν. Dicitur itaque ἐκλείπειν quod deficit, quod non amplius extat, quod in natura rerum esse desit. vt si nihil auri vsquam reperiretur, dicendum esset, ἐκλείπει τὸ χρυσίον, vel ἔξέλιπε τὸ χρυσίον: at si aliis quidem aurum esset & superesset, mihi autem deesset, dicerem, ἔλλείπει με χρυσίον, vel τὸ χρυσίον. Quum verò & aliis plerisque modis sibi peculiarem vsum habeat vtrumque horum verborum (vt in meo Thesauro Græcæ linguæ apertè docui) pauca duntaxat addam, ex quibus *ellipsis* non *eclipsin* vocandam esse eam figuram patebit. Eam contrariam esse *pleonasm*o constat: quum *ellipsis* sit in oratione cui aliquid deest quominus plena sit: contrà *pleonasmus*, quum aliquid in ea redundat. At ecce, verbo πλεονάζειν contrarium est non ἐκλείπειν, sed ἔλλείπειν: vt videre est cum apud alios, tū verò Isocratē & Aristotelem. Atque hic ἔλλείπειν & ἰσφβάλλειν inter se itidem opponit, eorūmq; verbalia ἔλλειψις & ἰσφβολή. Huc pertinet & quòδ ἐντελής λόγος esse dicitur à grāmaticis oratio cui nihil deest, in qua nihil est extrinsecus assumendum, & subaudiendum (vt

grammaticè loquar) relinquitur. at τῷ ἔντε-
 λῆς opponitur ἔλλιπής, non ἔκλιπής. Ita &
 apud Athenæum quidam, τὸ δὲ δεῖπνον ἔντε-
 λές, καὶ μὴ δὲν ἔλλιπές. Item, ἡ καλλιωπιζομένη
 γυνή dicitur θεραπεύειν τὸ ἔλλιπές, nimirū quæ
 pulchra est, sed nō ab omni parte: siue, quæ
 non omnibus pulchritudinis partibus in-
 structa est. At verò anus quæ exacto pul-
 chritudinis tempore, & effocto iam corpo-
 re, pulchritudinem frustra quæret, dicitur
 frustra velle reuocare τὸ ἔκλιπές, seu τὸ ἔκ-
 λιπόν. Vtar & alio exemplo. Quem nōdum
 robur naturale deseruerit, seu destituerit, sed
 morbo aliquo debilitatum fuerit, dicitur a-
 liquibus remediis θεραπεύειν τὸ ἔλλιπές τῆ ῥώ-
 μης, seu τῆς ἰσχύος: at senex decrepitus, qui
 idem facere cona bitur, dicitur & ipse fru-
 stra θεραπεύειν τὸ ἔκλιπές seu τὸ ἔκλιπόν. Fa-
 teor alioqui interdum in certo quodam ge-
 nere loquendi vtriusque vsum in diuersis
 exemplaribus inueniri: vbi actiuam signi-
 ficationem habent, ideóque & accusatiuum.
 veluti apud Plutar chū in Agesilai vita, εἰδὲν
 ἔλλείψω περὶ θυμίας, pro hoc ἔλλείψω quidā
 libri habent ἔκλείψω. Sed illorum exem-
 plarium fidē vel vnus eleuare potest Xeno-
 phon, qui scribit, Cyri Pædiæ lib. Ι Ι Ι Ι, pag.
 Ι Χ V, meæ editionis, περὶ θυμίας εἰδὲν ἔλλεί-

ⲛⲟⲙⲟⲩ. Haecenus de his duabus vocibus, iis quidem qui peruicaces non erunt, nimium multa: at iis qui peruicaciter errorem suum tueri, & veritati (quæ vel me tacente loquitur) aures occludere volent, nimis pauca.

A T V E R O *ellipsis* apud quosdam ex recentioribus grammaticis inuenitur, non in ea quidem quam dixi significatione, sed pro literæ alicuius assumptione, quæ poetis est in usu. Verùm eos non minore errore *ellipsis* in hac significatione scribere pro *ecthlipsis*, quàm scribunt *eclipsis* pro *ellipsis*, apertius est quàm vt mihi tot verbis hîc quot illic sit opus. ἐκθλιψιν enim esse elisionem, à verbo ἐκθλίβειν, vel ii qui primoribus tantùm labris Græcâ linguâ degustarunt, scire possunt. Apud Scruuî certè salua mansit huius figuræ appellatio, in vulgatis editionibus: non item altera de qua modò dictum fuit. nam apud eum quoque nominis *ellipsis* locum occupauit *eclipsis*.

A V D I V I qui *parasiopeſis* & *apostiopeſis* de vna eademque figura dici existimarent. Sed diuersam quandam vim præpositionibus ἀπό & ὀπίω in hac compositione inesse sciat, quæ significationes illorum separet. *Parasiopeſis* (inquit P. Rutilius Lupus) est *ſchema, quò aliquid nos reticere dicimus, &*
f. iiii.

tamen tacitum intelligitur. Et hoc utendum est, quum aut notam rem auditoribus esse arbitramur, aut suspicionem excitare maiorem reticendo possumus. Affertque duo exempla, vnum ex Lycurgo, alterum ex Hyperide: quæ apud eum videnda relinquo. At verò *apostrophe*, quæ iratis cōuenit, vulgare & in fine habemus exēplum in illo Maronis versu, *Quos ego sed motos præstat cōponere fluctus.*

IN VOCE *dialogismus* error multo fœdior committitur à quibusdam: qui quum incidunt in locos ubi orator aliquis interrogationem quāpiam proponit, deinde ad eā ipsemet respondet, aiunt esse figuram quæ *dialogismus* vocatur: existimantes nimirum *dialogismus* tale quid esse quale *dialogus*: quum tamen *διάλογος* sit à verbo *διαλέγεσθαι*, (quanuis alioqui ab actiuis potius talia proficiscantur: vt à *κατάλεγειν, κατάλογος*: & à *πρόλεγειν, πρόλογος*) at *διαλογισμός* à verbo *διαλογίζεσθαι*. Ideoque rectè Iulius Rufinianus, de dialogismo loquens, *Hæc figura fit* (inquit) *quum quis secum disputat & volutat quid agat vel quid agendum putet.* Et subiungit exēpla. ex Terentio, *Quid igitur faciam?* Item ex Virgilio, *En quid agam? rursusne procos irrifa priores Experiar?* Item ex Cicerone in oratione pro Cluentio, *Dem*

iudicibus? mihi igitur nihil quæretur. Et in Verrem, Si pupillo redimitur, mihi præda de manibus eripitur. Quod est igitur remediū? Quod? ne liceat pupillo redimere. Iam verò si quis mihi obiiciat, his etiã in locis oratorẽ ad suam interrogationem respondere, eum cõsiderare iubebo nõ simpliciter esse interrogationem, sed interrogationem quãdam *Διαπορητικὴν*. vnde etiam fit vt hæc figura magnam affinitatem habeat cum ea quæ diaporefis appellatur.

DIASTOLE quoque est cuiusdam figuræ nomen: quamvis vulgo *diastole* esse putetur quæ à multis, Latinè se loqui existimantibus, distinctio vocatur: quum interpunctio appellari potius debeat. quo vocabulo purè Latino repræsentatur Græcum *συγμή*. sicutamen vt ipsam quoque præpositionem exprimẽdo, sit potius *διασυγμή*: sicut *διασίζειν* magis quàm simplex *σίζειν*, repræsentaret verbum *interpungere*. Dicitur verò & *ὑποσίζειν*, necnon *ὑποσυγμή*: cui opponitur *τελεία σύμμη*. At *diastole* huc nõ pertinet, quod sciam. neque etiam puto dictã à veteribus fuisse de aliqua nota distinctionis inter duas voces, ne per cõpositionem iungi putẽtur. Nihilomagis agnosco quiddã aliud quod de hoc vocabulo traditur, nimirũ

diastolen , vbi agitur de quãtitate syllabica, vocari eã figuram quæ alio nomine *ectasis* appelletur. Hoc, inquam, minimè agnosco: nec agnoscã , donec hæ significationes magis idoneis autoribus mihi confirmentur. At verò Diastole necnon Paradiastole de aliis quibusdam figuris dici, autoritate partim Publii Rutilii Lupi, partim Iulii Rufiniani confirmari potest. *Diacope*, siue *Diastole* (inquit hic) *est quum inter duo eadem verba diuersum ponitur aliquid medium. ut, Culpatúsve Paris, diuûm inclementia diuûm. Et, Duc age, duc ad nos. Et, Scis Proteus, scis ipse. Latinè dicitur separatio. Idem, Paradiastole est, quum similes res discernuntur contrariis redditis. ut, Triste lupus stabulis, maturis frugibus imbres, Arboribus venti: nobis Amaryllidis iræ. Et, Dulce satis humor, depulsis arbutus hædis, Lenta salix fæto pecori: mihi solus Amyntas. Latinè dicitur discriminatio.* Ac nequis nullum apud oratores eandem figuram habere locum existimet, afferam & quæ Rutilius Lupus de ea scribit, licet aliter explicans. *Hoc schema* (inquit, de paradiastole loquens) *plures aut uas res, quæ videntur vnã vim habere, disiūgit: & quantum distent, docet, suam cuique propriam sententiam subiungendo. Exē-*

plum autem ex Hyperide subiungit, quod eius liber legere cupientibus suppeditabit.

VERVM VT ad cacographiam quorundam nominum redeam, quemadmodum nonnullos eiusmodi errores quibusdam etiam vetustioribus grāmaticis communes cum recentioribus esse fateor (quod certè nominatim de *amphibologia* dici posse videtur) ita quidam inueniuntur qui planè recentem recentiorum barbariem redolēt. Cuiusmodi est *allæotheta*, *allæothetæ*, fœminino genere. Esse enim inde haustum vnde etiam illa, *Chronica*, *chronicæ*, *Biblia*, *bibliæ*, manifestum est. Illi autē *allæotheta* addere possumus *solæcophanem*, vt quod sit eiusdem farinae. existimarunt enim ita dici *solæcophanes*, vt Aristophanes: ideóque similem accusatiuum illi dederunt. Corruperunt & aliis modis quædam: veluti quum scripserunt *prupergasia* pro ea figura quæ à Græcis *προπεργασία* nominatur: id est, *proypergasia* deformatum in *prupergasia*. Denique & aliis multis modis peccarunt, quos persequi & longum esset, & nequaquam mei instituti. Multo etiam minus operæpretium esse puto, commemorare quomodo in exponendis quarundam figurarum nominibus Græca lingua abusi sint, aut de

Græca lingua mentiti sint : veluti quum *archaismon* quidam tradiderunt à Græcis appellari nihil aliud quàm vbi præpositioni casus vnus pro alio datur: alii verò eos acerrimè reprehendentes, qui ita nominis *ἀρχαϊσμός* significationem restringerent, addiderunt, idem etiam significare quod solœcophanes. Talia, inquam, persequi, mihi propositum non est, de iis lectorem monuisse contento. Hoc igitur caput claudam, & ei pauca tantùm de cuiusdam figuræ nomine addidero: ea nimirum quæ à quibusdam *cacophaton* ab aliis *cacephaton* appellatur. Quum enim à quibusdam scriptoribus Græcis, ex iis etiam quorum non parua esse debet autoritas, videam figuram illam *κακέμφατον* appellari, non *κακόφατον*, nec *κακήφατον*, vereri me dico ne vbi *cacephaton* apud veteres grāmaticos legimus, litera m omissa scriptum sit pro *cacemphaton*. At illi qui hanc scripturam *cacephaton* suspectam quidem habuerunt, sed quomodo emendanda esset, non animaduenterunt, eam in *cacophaton* fortasse mutauerunt. Sed penes veracia exemplaria (sicubi ea latent) fides esto: ego interim cautius & tutius loquutum me putabo, quum eorum exéplo quorum memini, *cacemphaton* dicam.

*De aliis vocabulis Græcis, in quibus
non circa scripturam, sed circa
significationem peccatur.*

CAP. VIII.

SIGNIFICATIONES etiam tribui
nonnullis vocabulis Græcis in lingua
Latina, quæ ab illis sunt alienissimæ, ex po-
steriori præcedētis capituli parte notum iam
lectori esse potuit, præsertimque ex vocibus
illis *dialogismus* & *diastole*. Sed ut ad insi-
gniora huius erroris exempla veniam, vel
illa vox omnium ore trita *Elenchus* quo-
modo, obsecro, id significare potest quod
plerique omnes ea significari volunt? *Elen-
chus eorum quæ hoc libro continentur*. Quis
eos docuit vocem ἔλεγχος talem usum ha-
bere? At fortassis vox *elenchus* licet à Græcis
profecta, apud Latinos tamen peculiarem
quandam significationem habet: dicet quis-
piam. Nimirum si Latini sunt quicumque
voce ista sic utuntur hodie, apud Latinos
aliū quempiam quàm apud Græcos usum
habere dicendum est: sed ne illi quidem
hunc titulum sibi arrogabunt. Huic autem
errori non originem quidem sed autorita-

tem dederunt verba Hermolai. Is enim postquam suis in Plinium castigationibus dixit, in omnibus vetustis exemplaribus continuò post præfationem verba hæc legi, *C. Plinij Secūdi historiarum mundi elenchos librorum omnium trigintaseptē, liber vnus, qui primus*: hæc annotat, *Est autem elēchos Gracè, idem fere quod σύλλαβος (id est, vt in epistolis ad Atticum scribit Cicero, quasi comprehensio: sed Latine index) ἀπὸ τοῦ ἐλέγχειν, quod significat arguere ac patefacere. id quod solent indices, ab indicando nominati.* Scilicet verò tanta esse horum exemplarium debebat autoritas, deinde etiam Hermolai, nimium se illis credulū præbētis, vt nūquam ista vocabuli huius significatio in dubiū vocaretur. Atqui in illis reperitur etiā verbum *explicit*, oppositum verbo *incipit*: vt, *Explicit Plinij historiarum mūdi liber primus, incipit secūdus.* Sic in Terentianis, *Explicit Andria Terentij, incipit Eunuchus.* Ergo & verbum *Explicit* locū in Latina lingua habere debet: quum tamen minimè Latinum esse cōstet, quanuis à Latino sermone ortum: sed explicitum librum Martialis, explicitum tractatum Vlpianus dicat, finitum significans, seu absolutum. Atque vt de verbo *explicit* taceam, cur non potius de prōptum eadem ratione ex Terentianis exem-

plaribus nomen *periocha* in Latinam linguam introducunt? Ad Hermolaum verò quod attinet, is cautius de verbi ἐλέγχειν significatione loquutus est, quàm quidam, qui, dum ad illam nominis elenchus significationem falsò receptam respicerent, scripserunt verbum illud interdum esse Inuestigare: ideòque aptè indicè libri appellari elenchum, quoniam adminiculo indicis inuestigatur loci. Equidem simulatque didicero ἐλέγχειν esse interdum Inuestigare, illi vocis *elenchus* significationi & ipse assentiar, ac palinodiam canere incipiam. vt nimirum elenchus dicatur quasi Inuestigatio, seu Inuestigatoriũ: eadem ratione qua crassiore seculo dicebatur Repertorium. Fatemur (dicent nonnulli docti viri: nam & ex eorũ numero quosdã esse scio qui hũc errorem nolint vel potius non possint agnoscere) ἐλέγχειν falsò exponi Inuestigare: sed potest significare Ostendere: eodem modo quo Maro verbo Arguit, quod est ἐλέγχει, vsus est pro Ostendit, Patefacit, Prodit: vbi dixit, *-degeneres animos timor arguit*. At ego hoc primũ ex iis scire velim, cur potius ex loco Virgilio velint Græcè voci vsum hũc astruere, quàm eum verbali nomini Latino illius verbi quo Maro vsus est, tribuere. vt nimirum argu-

mentum, ab arguendo, id est ostendendo & patefaciendo, appellent quod elenchum nunc vocant. Quòd si alias iam significationes datas esse illi nomini Argumentum respondeant, itidem ego ἔλεγχος suas iam significationes habere, & nouæ cuipiã locum minimè relietum esse dicam. Esto enim, Maronem ita vsum esse verbo argue-re (qui vsus minimè peculiaris illi est: quum Horatius dixerit eodem modo, *amantem languor & silentium arguit*: & Naso, *genus arguitur vultu*, item *virtus arguitur malis*: & ab hac significatione argumentum dicatur itidè pro indicio) esto etiam Latinos in illa significatione respexisse: ad Græcū ἔλεγχειν, & imitari ipsum voluisse: quid? quum & verbum κατηγορεῖν hanc ipsam significationem alicubi habere comperiat, quam & ἔλεγχειν habet, nōnne eadem ratione indicè libri, sicut ἔλεγχον, ita etiam κατηγορεῖσιν aut κατηγορημα vocare possemus? Ignoscat mihi lector si ad hæc ἀποπι aduersarios meos compello, quum hac ratione facilius eos mihi manus duros sperem. Et quauis hunc sermonem iam nimis prolixū esse videã, duo tamen ei adiicienda sunt. Vnum est: ex illa quam dixi verbi κατηγορεῖν significatione (cuius exempla Thesaurus meus suggeret

suggeret) colligi posse fortassis, verbū ἐλέσχω
 itidē non esse prima significatione Ostēdo,
 siue Arguo pro Ostēdo: atq; adeò nō simpli-
 citer esse Ostēdo, sed Conuincendo ostēdo.
 vt αὐτὸν ἤλεγξε ψύσθη ὄντα, Ipsum cōuincē-
 do ostendit esse mendacem. Vel, Ita cōuicit
 vt mēdacem esse ostēderit. Deinde, etiamsi
 ἐλέσχω esset simpliciter Ostēdo, cur ἔλεγχος
 potius eā significationē haberet quàm δεισ-
 μα; quod ab eo verbo est quo significari sim-
 pliciter Ostendo, nullus est qui nō fateatur.

De *rhapsodia* autem & quibusdam aliis
 in proximè sequente capite dicitur.

*De aliis vocibus variis, in quibus partim su-
 perior ille in significatione, partim alius,
 & quidem varius, cernitur Græcæ linguæ
 abusus.* C A P. I X.

EX I I S Q V I nōnullis Græcæ linguæ
 vocabulis Latino sermoni immixtis
 sunt abusi, alii tanquam in tenebris errarūt,
 vt pote qui nullam eius cognitionem habe-
 rēt; alii (vt antea dixi) prælucentē sibi gram-
 maticen, atque ipsum vsum, loquendi m-
 gistrum, cōtempserunt, & ἵε ὑπερ τὰ ἔσχατα-

ῥῶα ἰσθῶν non viderunt. Quauis autē illi
 errores de quibus in prima huius libri parte
 differui, crassi sint, ideóque illi Græcæ lin-
 guæ ignorantioni imputandi videri possint:
 sunt tamen ex illis quoque nonnulli quos
 & peritissimi sermonis illius per impruden-
 tiam commiserunt & committunt. Pos-
 sētque illis addi & alii, in quorū nonnullos
 quum homines sermonis illius non igna-
 ros incidisse certò sciam, tamē id me dicen-
 tem vix impetraturum fidem spero. Tale
 est, *epitoma, epitomatis*. quis enim olim tale
 verbū ex ore alicuius hominis profectum
 fuisse putet qui grammaticen Græcam vel
 à limine (quod aiunt) salutasset? & tamen
 ita se res habet. Sed de erroribus eiusmodi
 in prima huius libri parte dicere conten-
 tus fui: at illi de quibus postea tractaui,
 necnon ii de quibus nunc sum tractaturus,
 ab illis sunt diuersi. An autē quædā hic pro
 erroribus habeam, quæ contrā emendatē
 dicantur, lectorum esto iudicium, eorum
 quidem certè qui & longo vsu linguā Græ-
 cam callēt, & errorem suum ingenuè fateri
 quàm ei patrocinando tergiuersari malunt.

Theaurarius & Bibliothecarius, vocabula
 sunt ex Græcis quidē nominibus facta, *the-
 saurus & bibliotheca*: sed iniuriam nos Græ-

co sermoni facere puto quum talem eius vocabulis terminationem assuimus: quasi verò ipsa, sine Latinæ adminiculo, eadem illa exprimere non possit: quum in promptu sint ei *Ἰσοωροφύλαξ* & *βιβλιοθηκοφύλαξ*. Eiusdem cum illis duobus farine est *Apocrisarius*, quod quidam maiorum nostrorū seculo de pōtificiis legatis vsurparūt.

Quidam verò aliter hasce duas linguas miscent, vocabulū vnum ex duobus, Græco & Latino, conflātes: perinde acsi id vbi-que facere liceat, aut etiam fieri commodè possit. Horum autem in numero ponendi sunt qui *monoculus* in Latinum sermonem inuexerūt, vel potius inuehere conati sunt. Neque tamen ignoro quædā Latinos vsurpasse quæ ex suo & Græco vocabulo essent composita, & quorundam à Fabio etiam mentionē fieri: sed eorū alia est ratio. Neq; pro illis facit *pulti-phagus*, aut tale aliquod à iocante comœdia excogitatum verbum.

De lingua Græca malè mereri videntur & qui vocabulum aliquod Græcum legi Latini sermonis seruire cogunt: veluti qui *in-clytissimus* dicunt. Malè etiam mereri de illa puto eos qui voci cuiusdam Græcæ in Latino sermone formam tribuunt quam in suo nō haberet: licet ibi nonnullæ eam habeant.

Cuiusmodi est *Stoicidæ*. quis enim *Stoici* patronymici formam assumere posse credat apud Latinos, quum id illi & aliis id genus in Græca lingua sit negatum?

Sunt verò & qui vsum quorundam Græcorum in Latina lingua extédere latius volunt, quàm in Græca extenditur. Veluti qui passim *Metricus sermo* vel *Metrica oratio* dicunt. Nã *μέτρον* quidẽ est versus seu carmẽ, sed *μετρικὸν λόγον* ne ipsi quidẽ Græci dicũt, quod sciam: quũ alioqui huius adiectiui aliquẽ in vtraq; lingua esse vsum non inficier.

Qui verò *dietam* in ea significatione dixerunt qua Gallicus sermo interdum vtitur *ἀσπίαις* (quum dicit *faire diete*) multo etiam grauius peccasse dici possunt: atque ita nouam significationem huic Græco vocabulo dedisse, vt simul eã quã apud Græcos habet restringerent: quum *δίαιτα* exigat quidem *ἀσπίαις* interdum, sed & alia plurima. Neq; hĩc omittẽdi qui *rhapsodiã* pro farragine dicũt. Sũt etiã qui *scholia* non vocãt, nec vocãda putãt, nisi quæ sunt breuiter in scriptorem quempiam annotata: quum tamen nusquam apud Græcos *σχόλια* ita restringi animaduenterim. Ex quodam Ciceronis loco in epist. ad Atticum videtur hæc opinio initium sumpsisse. Esto verò, *scholiõ*

à Cicerone ibi dici de commentatiuncula quapiam : an propterea *χόλια* iustam commentationem significare non possunt? Nisi fortè qui ita sentiunt , dicant Latinis placuisse hunc illius vocabuli vsu coarctare, vt contrà nominis *scholæ* significationē dilatare. Sed huius exēpla mihi sunt in promptu, illius desidero. Et quoniam in huius vocabuli mentionem incidi, addam aliquid & de vsu vocis *gymnasium*, non eos qui pro schola seu ludo literario vsurpant, damnaturus (vt à quibusdam damnari scio) sed contrà defensurus. Nam me quoque memini de hoc vocabuli istius vsu aliquando fuisse reprehensum. Sciant igitur gymnasium ita de schola posse dici per metaphoram, vt si quis literariam palæstram eam vocaret: & Tullium ita vsu esse cū alibi, tum in iis quæ Paradoxis est præfatus, *Ego autē illa ipsa quæ vix in gymnasiis & in otio Stoici probant, ludens conieci in communes locos.*

Quidam pro substantiuis adiectiua vsurparūt: vt qui autorē eius operis quod *ἔτυμολογικὸν* dicitur, appellāt *etymologicum*, quū vocare debeāt *etymologū*. licet & ipse alios in appellatione illa per imprudētiā aliquādo sequutus sim. Differant saltē necesse est illa quantum *ῥήτωρ* & *ῥητορικὸς* differūt. Vicif-

sim autem substantiuus quidam malè adiectiuorum locum tribuunt. Sed Erasmus quoties *phasides* aues dicit pro phasianis, errorem hunc alio cumulat : quoniam hîc adiectiuum à substantiuu significatione longè recedit.

Nonnulli verò in quibusdam vocibus quæ affinitatem inter se habent (saltè quod ad scripturam attinet) grauius etiam peccât. Atque hîc ob ea quæ modò dixi de autore operis quod etymologicum vocatur, recorder tituli libri cuiusdam in quo multi propter illam vicinitatem falluntur : qui nimirum Clementis *σπώματα* vocant eos libros qui *σπώματα*s dici debent, vt & ab eo inscripti fuerunt. Quàm autem vicinæ sunt hæ scripturæ, tam sunt significationes remotæ. Aliquot tamen locis idem peccatum & ipse typographus admisit. De alio erroris genere hîc monebo, valde quidem diuerso, sed tamen itidem ad titulos librorum pertinente. Is est eorum qui, vbi duo nomina alicui scriptori dantur, quorum alterum est patris, vtrumque vni eidemque tribuunt. Sic malè *Eusebius Pamphilus* ab omnibus appellatur, qui *Eusebius Pamphili* vel potius *Pāphili filius* vocari debet : Εὐσέβιος ὁ Παμφίλ. Sic *Hermeas Sozomenus*, qui dici debet

Hermeas Sozomeni filius, Ἑρμείας ὁ Σωζο-
 μῆς. Sed qui Εὐσεβίῃ τῆ Παμφίλῃ & Ἑρμείου
 τῆ Σωζομῆς legerunt, nō animaduerterunt
 more Græco subaudiri debere ὕῤ.

Fuerūt & qui vocabula quædam, Græca
 quidem, sed in aliam terminationem trans-
 formata, in suâ Latinam linguam inuexe-
 rūt: veluti qui ex νεώτερος fecerūt *neotericus*.
 Donec enim id apud quempiã scriptorem
 Græcum, eúmque ἀξιόπιστον, inuenerim, a-
 liud mihi de vocabulo isto persuadere non
 potero. Sic verò quidam ex τύμβος fecerunt
tūba. vt hîc, -*exigua est hæc mihi tūba satis*.
 Sic in isto versu, *Tumba breuis Priami he-
 rois*. Nescias certè sitne à Græco τύμβος,
 an à Gallico *tumbe*: quo significatur itidem
 τύμβος, idque foeminino itidem genere.
 At verò nomē *monoculus*, cuius antea men-
 tionem feci, primam tantum sui partē Græ-
 cæ linguæ debet.

Vt autē verba quædã in Latinū sermo-
 nē inuecta fuerūt ex Græcis facta, sed priscis
 tamen Latinis incognita: ita vicissim quidã
 verbū ex Græco factū, & iam olim ab ipso
 Terentio vsurpatū, è Latinitatis finibus ex-
 pellere conati sunt, in ea quidē certè signifi-
 catione qua hic comicus vsus est. Quum
 enim ita in extrema Eunucho ille scripserit,

-at ego pro isto Phœdria & tu Chærea
*Hunc comedendum & deridendum vo-
 bis propino:*

quidam *propino* in *præbeo* mutauerunt. Sed
 quanuis eius & ingenium & iudicium qui
 mutationis huius autor extitit, plurimi fa-
 ciam, & quanuis ad quasdam quas affert ra-
 tiones, autoritatem librorum aliquot vete-
 rum adiungat, nunquam hæc *καυνοτομία*
 mihi placuit. Quo lubentius vidi verbum
propino in suam sedem repositum à doctis-
 simo & diligētissimo viro, Gabriele Faerno.
 Lubēter etiam legi hęc eius annotationem,
 qua veteris lectionis velut assertorē & vin-
 dicem se præbet. *Recentissimus quisque &
 pessimus liber, præbeo: Bembinus verò &
 omnes alij antiqui, propino habent: ut in
 lectione vulgata. Ita & Donatus: qui dicit
 Gnathonem facetè sic dixisse, ut parasitum,
 & ut qui de conuiuio loqueretur. Atqui si
 dixisset, deridendum præbeo, quid faceti
 esset in dicto? Nec versui propterea timendū,
 quòd propino primam corripiat. nã & ean-
 dem producit Martialis.* Subiungit autem
 quatuor Martialis locos quibus id cõfirmat.

S V N T porro & vocabula quædã Græ-
 ca in vulgarem linguam Latinam, id est,
 eam qua hodie vulgus vtitur (de ea enim à

me institutus est sermo) non aliunde quàm ex theologicis scriptis profecta: quæ ideo nō alibi quàm in inscriptionibus ad theologiam seu ad Christianam religionem pertinentibus locum habere videntur. Incipiam autem à vocabulo *hypocrita*, quod ex ipso Evangelio manavit: & Gallico sermoni (dicenti *hypocrite*, mutata duntaxat terminatione) nō minus familiare est quàm si Gallicū esset. Equidem pernecessariū esse fateor hoc verbum, quum eiusmodi sit vt eo vix carere possimus: hoc præsertim seculo, quo frequenter in huiusmodi homines incidimus, adeo vt eorū sæpe faciēda sit mētio. Eo vix posse nos carere dico, quoniam alioqui verborum aliquot periphrafi id circūloqui necesse est quod vno exprimimus: & quidē pluribus malè exprimere, quod vnico significanter dicimus. Nam pro *hypocrita* si quis dicat Homo simulatus, illis non satisfaciet qui vocis illius vim intelligūt: præterquam quòd Latinius esse videtur, Homo simulato ingenio. Quòd si quis illa Salustii verba huc accōmodare velit, *Qui aliud clausum in pectore, aliud in lingua præptum habet*, ne hac quidē lōgiuscula periphrafi vim illius nominis assequetur. quia nō quæuis simulatio, sed virtutis alicuius simulatio voce illa declaratur. Ideoque interrogatus quid Latinè dici

posset quod voci illi responderet, nihil excogitare aptius potui quàm Simulator virtutis: sic tamè vt faterer latius etiam patere interdum hæc verba quàm pateat Gallicè *hypocrite*: ob generale nomen virtutis. quoniã interdum dicitur de eo qui, vt quodpiã vitiũ tegat, virtutem aliquam ei vitio contrariam simulat & præ se fert. Possint fortassis ad exprimendam vim huius vocabuli aptari & verba quibus Cicero in vertendo quodam Platonis loco vitur: vt nimirum sint hypocritæ, Qui quum maximè fallūt, id agunt vt boni viri esse videãtur. Verùm hoc de quibusdã tãtùm. quia nõ omnes hypocritæ illis fallaciis gaudent, sed solùm siquod aliud vitium illis inest, conãtur tegere & dissimulare. adeo vt quoddam hypocritarum genus hoc etiã versu describi, dicturi meritò simus, *Qui Curios simulant & bacchanalia viuunt.* Quãuis autè tantopere nobis laborandum sit in eo exprimendo quod totum vna voce illa significare possumus, tamen non video quomodo nobis ea vti in aliis quàm iis quos dixi locis liceat: vt nimirum eò vnde prodiit reuertatur.

Iam verò quemadmodum *hypocrita*, *ὑποκριτής*, alium vsum in Euãgelicis habet scriptis quàm eum qui passim apud scripto-

res Græcos inuenitur, (sicut nimirum *ὑποκρίεσθαι* aliud Homero & Herodoto quàm eorum posteris significat) ita etiam parabola, *ὑποβολή*. quum *parabola*, *ὑποβολή*, nō sit ibi cōparatio seu similitudo simpliciter, sed ænigmatica quædam cōparatio vel allegorica, aut etiam ænigma seu allegoria. Retinent Galli talem vocis illius vsum, quū dicunt *Parler par paraboles*. Ex quo per deprauationē factum fuit *phariboles*: sic tamē vt simul immutatam aliquantum significationem habeat. In hoc autem nominis *parabola* vfu eadem cautione vtendum fuerit qua & in illo nominis *hypocrita*.

Quædā sunt alia vocabula in Latinum theologorum sermonem ex Græco introducta: quæ tantum abest vt tantos autores habeant, vt vix inuenire possint fortasse qua se autoritate tueri queant. Sed de illis, & aliis quæ nunc persequi nō vacat, quin etiam de iis quæ in quantitate quarundam vocum è Græco sermone sumptarum peccantur, aliàs, Deo fauente, à me dicetur.

Ob. 6. II, 3438

0% 6. $\bar{11}$. 3438 - 3440

